

د افغانستان اسلامي امارت

د عدلي وزارت

چريک رسمي

سرمي چريک

- د عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله
فرمانونه
- د عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله
مقررہ جلوگیری از غصب
زمین ها واسترداد زمین های
غصب شده
- د ځمکو د غصب د مخنيوي
او غصب شويو ځمکو د استرداد
مقررہ

تاريخ نشر: (۱۰) ربيع الثاني سال ۱۴۴۴ هـ.ق
(۱۴) عقرب سال ۱۴۰۱ هـ.ش
نمبر مسلسل (۱۴۲۴)

د خپرېدونېته: د ۱۴۴۴ هـ.ق کال د ربيع الثاني د مياشتې (۱۰)
د ۱۴۰۱ هـ.ش کال د لړم د مياشتې (۱۴)
پرله پسې نمبر (۱۴۲۴)

په دې ګڼه کې لاندې اصولي (تقني) سندونه چاپ شوي دي:

- ۱- د ځمکو د غصب د مخنيوي او غصب شويو ځمکو د استرداد د کمېسيون او د اړوندې اختصاصي محکمې په هکله د عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله فرمان (۱-۳) مخه.
- ۲- د ځمکو د غصب د مخنيوي او غصب شويو ځمکو د استرداد مقرر (۴-۴۱) مخه.
- ۳- د نادرکه شويو مجاهدينو او نورو کسانو په هکله د عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله فرمان (۴۲-۴۷) مخه.
- ۴- د تخار ولايت د خواجه بهاؤالدين ولسوالۍ د مهاجر قشلاق ميشتو مهاجرينو ته د (۱۵۰) جريبه ځمکې د ورکړې په هکله د عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله فرمان (۴۸-۴۹) مخه.
- ۵- د اصولي سندونو د پراوونو تېرولو د څرنگوالي په هکله د عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله فرمان (۵۰-۵۴) مخه.
- ۶- د تېرې ادارې د محاکمو، څارنواليو او کشفې ارګانونو د مجاهدينو په اړه د جزايي فيصلو، قرارونو او د عدلي تعقيبونو په هکله د عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله فرمان (۵۵-۵۶) مخه پورې.

د امتياز خاوند: د عدلي وزارت	
مسئول چلوونکی: مولوي محمد افضل (احمد)	
۰۷۷۳۲۶۲۰۲۸	
مرستيال: مولوي عبدالحق (صديقي)	
۰۷۴۹۴۰۲۳۹۳	
مهتم: محمد جان:	۰۷۴۷۶۲۷۹۳۰
وېب سايټ:	www.moj.gov.af

قيمت اين شماره (به طور پرچون):	(۴۰) افغانۍ
تيراژ چاپ:	(۲۰۰۰) جلد
تعداد صفحات بشمول پښتۍ:	(۶۰) صفحه
مطبعه چاپ کننده:	(انس)

آدرس: وزارت عدليه، رياست نشرات و ارتباط عامه، ناحيه ششم - غرب قصر دارالامان.

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۲/۱۰)

فرمان

عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله در
مورد کميسيون جلوگيري از
غصب زمين ها و استرداد
زمين هاي غصب شده و محکمه
اختصاصي مربوطه

شماره: (۳)

تاريخ: ۱۴۴۴/۳/۷ هـ. ق

مطابق ۱۴۰۱ / ۷ / ۱۱ هـ. ش

از آنجا که در گذشته ها از سوی
اشخاص و زورمندان زمين هاي امارتي
(سلطاني)، مرعي عامه و وقفي
غصب شده است و استرداد زمين هاي
متذکره و جلوگیری از غصب
زمين هاي امارتي (سلطاني)، مرعي عامه
و وقفي از وجايب امارت اسلامي
افغانستان می باشد، بناءً مراتب ذيل را
منظور می نمايم:

ماده اول:

کميسيون جلوگیری از غصب
زمين ها و استرداد زمين هاي غصب
شده به ترکیب ذيل ايجاد می گردد:

د ځمکو د غصب د مخنيوي او

غصب شويو ځمکو د استرداد
د کميسيون او د اړوندې
اختصاصي محکمې په هکله د
عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله
فرمان

گڼه: (۳)

نېټه: ۱۴۴۴ / ۳ / ۷ هـ. ق

مطابق ۱۴۰۱ / ۷ / ۱۱ هـ. ش

څرنګه چې په تېرو وختونو کې
د اشخاصو او زورواکانو له خوا امارتي
(سلطاني)، عامه مرعي او وقفي ځمکې
غصب شوي دي او د يادو ځمکو
استرداد او د امارتي (سلطاني)، عامه
مرعي او وقفي ځمکو د غصب مخنيوی
د افغانستان اسلامي امارت له
وجاييو څخه دی، بناءً لاندې مراتب
منظوروم:

لومړۍ ماده:

د ځمکو د غصب د مخنيوي او غصب
شويو ځمکو د استرداد کميسيون په
لاندې ترکیب جوړېږي:

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

۱- وزير عدليه به حيث رئيس
کمیسیون.

۲- وزير زراعت، آبیاری و مالداري
به حيث عضو.

۳- وزير شهرسازی به حيث
عضو.

۴- وزير کار و امور اجتماعي به حيث
عضو.

۵- لوی خانونال به حيث عضو.

ماده دوم:

کمیسیون متذکره در ماده اول این
فرمان مکلف است، به منظور استرداد
زمین های امارتی (سلطانی)، مرعی
عامه و وقفی و جلوگیری از غصب
زمین های امارتی (سلطانی)، مرعی عامه
و وقفی طبق مقرره و لایحه مربوط
اجراآت نماید.

ماده سوم:

علاوه بر کمیسیون متذکره در ماده اول
این فرمان به منظور رسیدگی به قضایای
زمین های غصب شده امارتی
(سلطانی)، مرعی عامه و وقفی و صدور

۱- د عدلی وزیر د کمیسیون د رئیس
په توگه.

۲- د کرنې، اوبو لگولو او مالداري-
وزير د غړي په توگه.

۳- د ښار جوړولو وزير د غړي په
توگه.

۴- د کار او ټولنيزو چارو وزير
د غړي په توگه.

۵- لوی خانونال د غړي په توگه.

دوه یمه ماده:

د دې فرمان په لومړۍ ماده کې یاد
کمیسیون مکلف دی، چې د امارتي
(سلطاني)، عامه مرعی او وقفی ځمکو
د استرداد او د امارتي (سلطاني)، عامه
مرعی او وقفی ځمکو د غصب
د مخنیوي په منظور د اړوندې مقرري
او لایحې سره سم اجراآت وکړي.

درېیمه ماده:

د دې فرمان په لومړۍ ماده کې پر یاد
کمیسیون سر بېره د امارتي (سلطاني)،
عامه مرعی او وقفی غصب شویو ځمکو
قضیو ته د رسیدګۍ او په دې برخه کې

رسمي جریده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

فیصله شرعی در این مورد محکمه
اختصاصی، به ترکیب ذیل ایجاد
می‌گردد:

۱- شیخ الحدیث مولوی عبدالغفار به
حیث رئیس محکمه اختصاصی.
۲- قاضی محمد صادق به حیث
قاضی.

۳- مفتی محمد طاهر به حیث مفتی.
۴- مولوی صدیق الله مشال به حیث
محرر.

ماده چهارم:

این فرمان از تاریخ توشیح نافذ و در
جریده رسمی نشر گردد.

والسلام

امیر المؤمنین شیخ القرآن و الحدیث
مولوی هبة الله اخندزاده

د شرعی پرېکړو د صادرولو په منظور
په لاندې ترکیب اختصاصي محکمه
جوړېږي:

۱- شیخ الحدیث مولوي عبدالغفار
د اختصاصي محکمې د رئیس په توګه.
۲- قاضي محمد صادق د قاضي په
توګه.

۳- مفتي محمد طاهر د مفتي په توګه.
۴- مولوي صدیق الله مشال د محرر په
توګه.

خلورمه ماده:

دغه فرمان د توشیح له نېټې څخه نافذ
او په رسمي جریده کې دې خپور شي.

والسلام

امیر المؤمنین شیخ القرآن و الحدیث
مولوي هبة الله اخندزاده

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

فرمان

عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله در
مورد انفاذ مقررۀ جلوگيري از
غصب زمين ها و استرداد
زمين هاي غصب شده

شماره: (۴)

تاريخ: ۱۴۴۴ / ۳ / ۷ هـ.ق

مطابق ۱۴۰۱ / ۷ / ۱۱ هـ.ش

مادۀ اول:

مقرره جلوگيري از غصب زمين ها و
استرداد زمين هاي غصب شده را در
(۴) فصل و (۲۱) ماده توشيح
مي نمايم.

مادۀ دوم:

اين فرمان از تاريخ توشيح نافذ و يکجا
با متن مقرره ياد شده در جريده رسمي
نشر گردد.

والسلام

امير المؤمنين شيخ القرآن و الحديث
مولوی هبة الله اخندزاده

د ځمکو د غصب د مخنيوي او

غصب شويو ځمکو د استرداد
د مقرري د انفاذ په هکله د عاليقدر
امير المؤمنين حفظه الله
فرمان

ګڼه: (۴)

نېټه: ۱۴۴۴ / ۳ / ۷ هـ.ق

مطابق ۱۴۰۱ / ۷ / ۱۱ هـ.ش

لومړۍ ماده:

د ځمکو د غصب د مخنيوي او
غصب شويو ځمکو د استرداد مقرره په
(۴) فصلونو او (۲۱) مادوکې توشيح
کوم.

دوه يمه ماده:

دغه فرمان د توشيح له نېټې څخه نافذ
او د نوموړې مقرري له متن سره يوځای
دې په رسمي جريده کې خپور شي.

والسلام

امير المؤمنين شيخ القرآن و الحديث
مولوي هبة الله اخندزاده

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

فهرست مندرجات

مقرره جلوكيري از غصب زمين ها و استرداد زمين هاي غصب شده

فصل اول

احكام عمومي

صفحه	عنوان	ماده
۷.....	مبني.....	ماده اول:
۷.....	اهداف.....	ماده دوم:
۸.....	اصطلاحات.....	ماده سوم:
۱۴.....	مراجع تطبيق و همكاري.....	ماده چهارم:
۱۵.....	تشخيص و تثبيت.....	ماده پنجم:

فصل دوم

رسيدگي به زمين هاي غصب شده

۱۶.....	موارد رسيدگي.....	ماده ششم:
۲۰.....	تصفيه و علامتگذاري زمين.....	ماده هفتم:

فصل سوم

اجراآت در رابطه با رسيدگي به زمين هاي غصب شده

۲۱.....	زمين هاي غصب شده به مقصد استفاده زراعتي.....	ماده هشتم:
۲۲.....	زمين هاي غصب شده به مقصد تأسيسات صنعتي يا تجارتي.....	ماده نهم:
۲۵.....	زمين هاي غصب شده به مقصد شهرک.....	ماده دهم:
۲۷.....	زمين هاي غصب شده به مقصد سرپناه.....	ماده يازدهم:
۲۹.....	زمين هاي غصب شده به مقصد تأسيسات عامه.....	ماده دوازدهم:
۳۰.....	حفاظت و نظارت از مرعي عامه.....	ماده سيزدهم:

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

ماده چهاردهم:	جلوگیری از تجاوز به زمین های وقفی..... ۳۳
	فصل چهارم
	احکام نهایی
ماده پانزدهم:	منع تصرف، فروش، تقسیم و انتقال زمین های امارتی.....
	(سلطانی)..... ۳۵
ماده شانزدهم:	ارائه اسناد به اداره قضایای امارت..... ۳۷
ماده هفدهم:	مراجعه به بايع يا غاصب..... ۳۸
ماده هجدهم:	تحويل نمودن پول به حساب واحد امارتی..... ۳۹
ماده نوزدهم:	استهداء..... ۴۰
ماده بیستم:	دعوی حق العبد..... ۴۰
ماده بیست و یکم:	تاریخ انفاذ..... ۴۱

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

مقرره جلوگيري از غصب زمين ها
و استرداد زمين هاي
غصب شده
فصل اول
احكام عمومي

د ځمکو د غصب د مخنيوي او
غصب شويو ځمکو د استرداد
مقرره
لومړی فصل
عمومي حکمونه

مبني

ماده اول:

این مقرره مطابق جزء ۱۱
مصبوبه شماره (۲۸) مؤرخ
۱۸/شعبان المعظم / ۱۴۴۳ هـ.ق
کابینه، تحت ریاست عالیقدر
امیرالمؤمنین شیخ الحدیث مولوی
هبة الله اخند زاده حفظه الله ترتیب شده
است.^(۱)

اهداف

ماده دوم:

اهداف این مقرره عبارت اند از:

مبني

لومړۍ ماده:

دغه مقرره د عالیقدر امیر المؤمنین
شیخ الحدیث مولوي هبة الله اخندزاده
حفظه الله پسه مشرۍ
د کابینې د ۱۸/شعبان المعظم / ۱۴۴۳
هـ.ق نېټې د (۲۸) مصوبې
د ۱۱ جز له مخې ترتیب شوې
ده.^(۱)

موخې

دوه یمه ماده:

د دې مقرري موخې عبارت دي له:

۱ : إذا حَكَمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِحُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام
شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دار الكتب العلمية لبنان / بيروت)
نَعَمْ أَمْرُ الْأَمِيرِ مَتَى صَادَفَ فَصْلًا مُجْتَمِعًا فِيهِ نَفَذَ أَمْرُهُ ، كَمَا فِي سِرِّ التَّنَازُخَانِيَّةِ وَشَرْحِ السِّيَرِ الْكَبِيرِ
فَلْيُحْفَظْ. (رد المحتار على "الدر المختار ج ۱ ص ۱۸۵ بيروت و شرح المجلة لسليم رستم باز
ص ۸۹۹ ناشر المكتبة الحقانية بشاور)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

- ۱- استراده زمين هاي غصب شده امارتي (سلطاني)، مرعي عامه و وقفی.
- ۲- جلوگيري از غصب زمين هاي امارتي (سلطاني)، مرعي عامه و وقفی.

اصطلاحات

ماده سوم:

اصطلاحات آتی در این مقررہ مفاهيم ذیل را افاده می نماید:

- ۱- غصب زمين ها: تصاحب و تصرف زمين، بدون اجازه مالک يا کسی که صاحب اجازه باشد. (۲)

- ۲- زمين هاي امارتي (سلطاني): زمين هاي ذیل، امارتي (سلطاني) شمرده می شوند:

- زمين موات: زمینی است که ملکیت کسی نباشد، کسی بر آن حق خاص

- ۱- د امارتي (سلطاني)، عامه مرعي او وقفی غصب شويو ځمکو استرداد.
- ۲- د امارتي (سلطاني)، عامه مرعي او وقفی ځمکو له غصب څخه منځیوی.

اصطلاحگاني

درېمه ماده:

په دې مقررہ کې راتلونکې اصطلاحگاني لاندې مفاهيم افاده کوي:

- ۱- د ځمکو غصب: د مالک يا د هغه چا له اجازې څخه پرته چې د اجازې خاوند وي، د ځمکو تصاحب او تصرف دی. (۲)

- ۲- امارتي (سلطاني) ځمکې: لاندې ځمکې، امارتي (سلطاني) پېژندل کېږي:

- مواته ځمکه: هغه ځمکه ده، چې د چا ملکیت نه وي، د چا حق ورپورې

۲: الغصب في الشريعة أخذ مال متقوم محترم بغير إذن المالك على وجه يزيل يده. (الهداية شرح بداية المبتدي ج ۴ ص ۱۱ الناشر: المكتبة الإسلامية البحر الرائق شرح كنز الدقائق ج ۲۱ ص ۲۵۴. بيروت، فتح القدير للكمال ابن الهمام (ج ۹ ص ۳۱۵) ومجلة الاحكام العدليه ماده ۸۸۱ و الهنديه ج ۵ ص ۱۹۹ المكتبة الحقانيه والمحيط البرهاني ج ۵ ص ۳۶۴ الناشر: دار إحياء التراث العربي وفي رد المحتار ج ۹ ص ۳۰۱ فلو قال بلا إذن من له الاذن كما فعل ابن الكمال كان أولى.)

نداشته باشد و در حال حاضر قابل انتفاع نباشد. ^(۳)	خاص نه وي او في الحال د انتفاع وړ نه وي. ^(۳)
- زمین عامه: زمینی است که ملکیت کسی نباشد، (لا وارث باشد) کسی بر آن حق خاص نداشته باشد و در حال حاضر قابل انتفاع باشد. ^(۴)	- عامه ځمکه: هغه ځمکه ده چې د چا ملکیت نه وي، (لا وارثه وي) د چا حق ورپورې خاص نه وي او في الحال د انتفاع وړ وي. ^(۴)
- زمین مباح که به امر سلطان یا امیر هر گونه تصرف (احیاء،	- هغه مباحه ځمکه چې د سلطان یا امیر امر د هر ډول تصرف (احیاء،

۳ : الموات : ما لا ينتفع به من الأرض لانقطاع الماء عنه أو لغلبة الماء عليه أو ما أشبه ذلك مما يمنع الزراعة فما كان منها عاديا لا مالك له أو كان مملوكا في الإسلام لا يعرف له مالك بعينه وهو بعيد من القرية بحيث إذا وقف إنسان في أقصى العامر فصاح لم يسمع الصوت فيه فهو موات. (الكتاب . فقه حنفي ص ۳۶۸ و اللباب في شرح الكتاب ص ۲۴۲ الناشر: دار الكتاب العربي) و (درر الحکام شرح مجلة الأحكام ج ۳ ص ۲۹۸ شرح المادة ۱۲۷۰ الناشر: دار الكتب العلمية لبنان / بيروت)

-فَالْأَرْضُ الْمَوَاتُ هِيَ أَرْضٌ خَارِجُ الْبَلَدِ لَمْ تَكُنْ مِلْكًا لِأَحَدٍ وَلَا حَقًّا لَهُ خَاصًّا. (بدائع الصنائع ج ۱۶ ص ۳۹) و (الفقه الإسلامي وأدلته ج ۶ ص ۶۱۱ الناشر: دار الفكر - سوریه - دمشق) و هكذا في اللباب شرح الكتاب: ۲/۲۱۹ وما بعدها، البدائع: ۶/۱۹۴، تبیین الحقائق: ۶/۳۴، الدر المختار ورد المحتار: ۵/۳۰۷، تكملة الفتح: ۸/۱۳۶.

۴ : قلت وهذا نوع ثالث يعني لا عشرية ولا خراجية من الأراضي تسمى أرض المملكة وأراضي الحوز وَ هُوَ مَا مَاتَ أَزْيَابُهُ بِلَا وَارِثٍ وَأَلٍ لَبِيَتْ الْمَالُ أَوْ فَتَحَ عَنُوَّةٌ ، وَأُبْقِيَ لِلْمُسْلِمِينَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (رد المحتار على "الدر المختار: شرح تنوير الأبصار" ج ۳ ص ۲۸۰ المكتبة الرشيدية كويته)

أَرْضُ الْحَوْزِ لِلْإِمَامِ لِأَنَّهُ لَيْسَ بِمَالِكٍ لَهَا زَادَ فِي التَّنَازُخَانِيَّةِ وَلَا لِمَالِكِهَا قَالَ وَتَفْسِيرُ أَرْضِ الْحَوْزِ أَرْضٌ عَجَزَ صَاحِبُهَا عَنْ زَرَاْعَتِهَا وَأَدَاءِ خَرَاجِهَا فَدَفَعَهَا إِلَى الْإِمَامِ لِتَكُونَ مَنَافِعُهَا جِبْرًا لِلْخَرَاجِ . (البحر الرائق شرح كنز الدقائق ج ۱۴ ص ۲۵۲ مكتبة شامله)

فان الارض التي يمكن انتفاع بها مجرد الكراب و القاء البذر ليس مواتاً حتى يكون الكراب و الزرع احياً لها و انما حية بذاتها و الانتفاع بها ممكن لا متعذرو هي مملوكة لبيت المال ان لم يعرف لها مالك (شرح المجلة الاحكام لالتاسي ج ۴ ص ۲۰۸)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

فروش، کرایه، اجاره، تصاحب و ایجاد تأسیسات) در آن شرعاً منع نباشد. (۵)

- زمینی که در دفتر اساس زمین های امارتی (سلطانی) ثبت باشد و یا در نتیجه عملیه سروی و تصفیه به حیث زمین امارتی (سلطانی) تثبیت شود. (۶)

- زمین و ملکیت های که در اسناد زمین های امارت و دفتر اساس به حیث زمین ها و ملکیت های امارتی

پلورل، کرایه، اجاره، تصاحب او تأسیسات جوړل) په کې شرعاً منع نه وي. (۵)

- هغه ځمکه چې د امارتي (سلطاني) ځمکو د اساس په دفتر کې ثبته وي او يا د سروې او تصفيې د عمليې په پايله کې د امارتي (سلطاني) ځمکې په توګه تثبیته شي. (۶)

- هغه ځمکه او ملکیتونه چې د امارت د ځمکو په سندونو او د اساس په دفتر کې د امارتي (سلطاني) ځمکو او

۵ : ان كل ارض غير مملوكة للافراد فهى ملك للدولة سواء كانت الدولة تباشر ملكيتها مباشرة عليها ام لا و سميت بالاراضى الاميريه نسبة الى الامير الممثل بالدولة. (الموسوعة قضايه اسلاميه معاصره ج ۳ ص ۳۶۶)

و هذا يعنى الاراضى الدولة او الاراضى الاميريه او الاملاك العامه قسماً، قسم تملك الدولة رقبته وتختص به ويبقى تحت تصرفها وتضعه للخدمة مصالحها او لارتفاق المواطنين به وقسم تشرف عليه الدولة تضعه تحت سُلْطَتِها ولكن يمكن لمن يشغله بترخيص من الدولة ان يحصل على حق تصرف او حق الافضلية فى الانتفاع والاستغلال وهو يشبه تماماً ملكية الانتفاع او الارتفاق او احياء الانتفاع و الارتفاق كما يمكن للدولة ان تملكه للافراد مجاناً او بعوض . الخ (الموسوعة قضايه اسلاميه معاصره ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸)

۶ : ان كل ارض غير مملوكة للافراد فهى ملك للدولة سواء كانت الدولة تباشر ملكيتها مباشرة عليها ام لا و سميت بالاراضى الاميريه نسبة الى الامير الممثل بالدولة. (الموسوعة قضايه اسلاميه معاصره ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايه اسلاميه معاصره ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

- ملکیتونو په توگه ثبت شوي وي. (۷)
- هغه ځمکه چې عامه ملکیت گڼل کېږي، خو د امارتي (سلطاني) ځمکو د اساس په دفتر کې ثبت شوي نه وي. (۸)
- هغه ځمکه چې شخص یې ذوالید وي او خپل ملکیت شرعاً تثبیت نه کړی شي. (۹)
- ۳- عامه مرعي: هغه مواته ځمکه ده چې د امیر له خوا څخه یې املاکاً احياء منع شوي وي او په خپل اباحت باندې پاتې وي او د هېواد ټول وګړي پکې د مواشي د خړولو حق لري. (۱۰)
- ۴- وقفې ځمکه: هغه ځمکه ده چې د هغې د مالک له خوا په عامو یا خاصو
- (سلطاني) ثبت شده باشد. (۷)
- زمینی که ملکیت عامه شمردہ می شود، مگر در دفتر اساس زمین های امارتی (سلطانی) ثبت نشده باشد. (۸)
- زمینی که شخص ذوالید آن باشد و شخص ملکیت خود را بر آن شرعاً تثبیت کرده نتواند. (۹)
- ۳- مرعی عامه: زمین موات است که احياء مالکانه آن، توسط امیر منع شده باشد و بر اباحت خود باقی باشد و تمام مردم کشور در آن حق چرانندن مواشی داشته باشند. (۱۰)
- ۴- زمین وقفی: زمینی است که خود زمین یا منافع آن،

۷ : ان كل ارض غير مملوكة للافراد فهي ملك للدولة سواء كانت الدولة تباشر ملكيتها المباشرة عليها ام لا و سميت بالاراضي الاميرية نسبة الى الامير الممثل بالدولة. (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸)

۸ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸)

۹ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸)

۱۰ : وَجَمَى الْمَوَاتِ هُوَ الْمَنْعُ مِنْ اِحْيَائِهِ اِمْلَاكًا لِيَكُونَ مُسْتَبَقَى الْاِبَاحَةِ لِنَبْتِ الْكَلِّ وَرَعِي الْمَوَاشِي . (الأحكام السلطانية ص ۲۷۶ و الفقه الاسلامي ج ۶ ص ۴۶۲۸)

از طرف مالک آن برای استفاده
در امور خیریه عام یا خاص وقف شده
باشد. (۱۱)

خیریه چارو کې په خپله ځمکه یا یې
منافع د ګټې اخیستنې لپاره وقف شوې
وي. (۱۱)

۵- دفتر اساس ثبت زمین های امارتی
(سلطانی): دفتری است که
زمین های امارتی (سلطانی) با
مشخصات کمی و کیفی در آن ثبت
شده باشد. (۱۲)

۵- د امارتي (سلطاني) ځمکو د ثبت
د اساس دفتر: هغه دفتر دی چې امارتي
(سلطاني) ځمکې له کمي او کيفي
مشخصاتو سره په هغه کې ثبتې شوې
وي. (۱۲)

۶- دفتر اساس ثبت زمین های

۶- د مواتي ځمکو د ثبت د اساس

۱۱: وفي الشَّيْخُ عِبَارَةً عَنْ حَبْسِ الْعَيْنِ عَلَى حُكْمِ مِلْكِ الْوَاقِفِ وَالتَّصَدُّقُ بِالْمَنْفَعَةِ بِمَنْزِلَةِ الْعَارِيَةِ ،
وَهَذَا قَوْلُ أَبِي حَنِيفَةَ (الْجَوْهَرَةُ النِّيرَةُ كِتَابُ الْوَقْفِ ج ۳ ص ۲۹۱ و العنایة شرح الهدایة ج ۸
ص ۳۹۸ و الهدایة شرح بداية المبتدي في كتاب الوقف و تبیین الحقائق شرح كنز الدقائق ج ۱۰
ص ۱۸۶ في كتاب الوقف و درر الحکام شرح غرر الأحکام ج ۶ ص ۱۱۴، رد المحتار على الدر
المختار ج ۱۷ ص ۱۶۰، فتح القدير ج ۱۴ ص ۶۱ و ملتقى الأبحر ج ۱ ص ۱۳۶ الناشر: (دار إحياء
التراث العربي . بيروت)

وفي الشرع : حبس شيء معلوم بصفة معلومة فَعَرَفَهُ الْحَنْفِيَّةُ بِأَنَّهُ حَبْسُ الْعَيْنِ عَلَى حُكْمِ مِلْكِ اللَّهِ
تَعَالَى وَصَرَفُ مَنْفَعَتِهَا عَلَى مَنْ أَحَبَّ ، وَهَذَا عِنْدَ الصَّاحِبِينَ.
وَعِنْدَ أَبِي حَنِيفَةَ هُوَ حَبْسُ الْعَيْنِ عَلَى حُكْمِ مِلْكِ الْوَاقِفِ وَالتَّصَدُّقُ بِالْمَنْفَعَةِ وَلَوْ فِي الْجُمْلَةِ . (۱)
الدر المختار وحاشية ابن عابدين عليه ۳ / ۳۵۷ - ۳۵۸ ، والهداية ۳ / ۱۳ - ۱۴ .

۱۲: الْبَابُ الثَّامِنُ عَشَرَ: فِي وَضْعِ الدِّيَوَانِ وَذِكْرِ أَحْكَامِهِ وَالدِّيَوَانُ مَوْضِعٌ لِحِفْظِ مَا يَتَعَلَّقُ بِحُقُوقِ
السُّلْطَانَةِ مِنَ الْأَعْمَالِ وَالْأَمْوَالِ وَمَنْ يَقُومُ بِهَا مِنَ الْجُيُوشِ وَالْعُمَّالِ ... وَأَوَّلُ مَنْ وَضَعَ الدِّيَوَانَ
فِي الْإِسْلَامِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ . (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷)

عن جبير بن الحوريث : ان عمر بن الخطاب استشار المسلمين في تدوين الديوان فقال له على رض
تقسم كل سنة ما اجتمع اليك من المال ولا تسمك منه شيأ و قال عثمان (رض) ارى مالا كثيرا
يسع الناس و ان لم يحصوا حتى يعرف من اخذ ممن لم ياخذ خشيت ان يلتبس الامر الخ (الفاروق
بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

موات: دفتري است که زمين هاي موات با مشخصات کمي و کيفي در آن ثبت شده باشد. (۱۳)

۷- دفتر اساس ثبت زمين هاي عامه: دفتري است که زمين هاي عامه با مشخصات کمي و کيفي در آن ثبت شده باشد. (۱۴)

۸- دفتر اساس ثبت زمين هاي مرعي عامه: دفتري است که زمين هاي مرعي عامه با مشخصات کمي و کيفي در آن ثبت شده باشد. (۱۵)

۹- دفتر اساس ثبت زمين هاي وقفي: دفتري است که زمين هاي وقفي با مشخصات کمي و کيفي در آن ثبت شده باشد. (۱۶)

دفتري: هغه دفتر دی چي مواتي ځمکې له کمي او کيفي مشخصاتو سره په هغه کې ثبتې شوې وي. (۱۳)

۷- د عامه ځمکو د ثبت د اساس دفتري: هغه دفتر دی چي عامه ځمکې له کمي او کيفي مشخصاتو سره په هغه کې ثبتې شوې وي. (۱۴)

۸- د عامه مرعي ځمکو د ثبت د اساس دفتري: هغه دفتر دی چي عامه مرعي ځمکې له کمي او کيفي مشخصاتو سره په هغه کې ثبتې شوې وي. (۱۵)

۹- د وقفي ځمکو د ثبت د اساس دفتري: هغه دفتر دی چي وقفي ځمکې له کمي او کيفي مشخصاتو سره په هغه کې ثبتې شوې وي. (۱۶)

۱۳ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۱۴ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۱۵ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۱۶ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۱۰- ذواليد غير شرعي: متصرف بالفعل زمين غصب شده مي باشد كه از غاصب يا ذواليد غير شرعي ديگر به وي منتقل شده باشد.^(۱۷)

۱۱- تشخيص زمين: تثبيت و تشخيص ملكيت شخص، زمين امارتي (سلطاني)، مرعي عامه و وقفى به اساس اسناد و دلايل شرعي به ارتباط ملكيت زمين است.^(۱۸)

مراجع تطبيق و همكارى

مادة چهارم:

(۱) وزارت هاى عدليه، زراعت، آبيارى و مالدارى، شهر سازى و كار و

۱۰- غير شرعي ذواليد: د غصب شوې ځمكې بالفعل متصرف دى چې له غاصب يا بل غير شرعي ذواليد څخه هغه ته منتقل شوې وي.^(۱۷)

۱۱- د ځمكې تشخيص: د ځمكې د ملكيت په اړه د شرعي سندونو او دلائلو پربنسټ د شخص د ملكيت، امارتي (سلطاني)، عامه مرعي او وقفى ځمكې تثبيت او تشخيص دى.^(۱۸)

د تطبيق او همكارى-مراجع

څلورمه ماده:

(۱) د عدليې، کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ، د ښار جوړولو او د کار او

۱۷: أَمَّا تَفْسِيرُهُ شَرْعًا فَهُوَ أَخْذُ مَالٍ مُتَقَوِّمٍ مُحْتَزَمٍ بِغَيْرِ إِذْنِ الْمَالِكِ عَلَى وَجْهِ يُزِيلُ يَدَ الْمَالِكِ إِنْ كَانَ فِي يَدِهِ أَوْ يَقْصُرُ يَدَهُ إِنْ لَمْ يَكُنْ فِي يَدِهِ كَذَا فِي الْمُحِيطِ. (الهندي ج ۵ ص ۱۹۹ المكتبة الحنانية والمحيط البرهاني ج ۵ ص ۳۶۴ الناشر: دار إحياء التراث العربي وفي رد المختار ج ۹ ص ۳۰۱ فلو قال بلا إذن من له الاذن كما فعل ابن الكمال كان اولي .)

۱۸: يَضَعُ الْقَاضِي فِي الْمَحْكَمَةِ دَفْتَرًا لِلسَّجَلَاتِ وَيُقَيِّدُ وَيُحَرِّرُ فِي ذَلِكَ الدَّفْتَرِ الْإِعْلَامَاتِ وَالسَّنَدَاتِ الَّتِي يُعْطِيهَا بِصُورَةٍ مُنْتَظِمَةٍ سَالِمَةٍ عَنِ الْجِيلَةِ وَالْفَسَادِ وَيَعْتَنِي بِالدَّقَّةِ بِحِفْظِ ذَلِكَ الدَّفْتَرِ وَإِذَا عَزَلَ سَلَّمَ السَّجَلَاتِ الْمَذْكُورَةَ إِلَى خَلْفِهِ إِمَّا بِنَفْسِهِ أَوْ بِوَاسِطَةِ أَمِينِهِ. (مجلة الاحكام العدلية المادة ۱۸۱۴)

يَجُوزُ الْحُكْمُ وَالْعَمَلُ بِلَا بَيِّنَةٍ بِمَضْمُونِ الْإِعْلَامِ وَالسَّنَدِ اللَّذَيْنِ أُعْطِيََا مِنْ طَرَفِ قَاضِي مَحْكَمَةٍ إِذَا كَانَا سَالِمَيْنِ مِنْ شُبْهَةِ التَّزْوِيرِ وَالتَّصْنِيعِ وَمُوَافِقَيْنِ لِلْأَصُولِ. (مجلة الاحكام العدلية المادة ۱۸۲۱) (الاحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

امور اجتماعي و لوی څارنوالی مراجع
تطبيق این مقررہ می باشند. (۱۹)

(۲) وزارت های مالیہ، امور داخلہ و
ارشاد، حج و اوقاف، شاروالی های
مربوط و دیگر ادارات مکلف اند کہ
همراه با مراجع مندرج فقرہ (۱) این
مادہ در تطبيق این مقررہ همکاری
نمایند. (۲۰)

تشخيص و تثبيت

مادۀ پنجم:

(۱) در مرکز و ولايات، تشخيص و
تثبيت زمين های غصب شده
امارتی (سلطانی) مرعی عامه و وقفی
توسط هيئت های تخنيکی صورت
می گیرد. (۲۱)

ټولنيزو چارو وزارتونه او لويه څارنوالي
د دې مقررې د تطبيق مراجع دي. (۱۹)

(۲) د ماليې، کورنیو چارو او ارشاد،
حج او اوقافو وزارتونه، اړوندې
ښاروالی او نورې ادارې مکلفې دي چې
د دې مادې په (۱) فقره کې له درج
شویو مراجعو سره د دې مقررې په
تطبيق کې همکاري وکړي. (۲۰)

تشخيص او تثبيت

پنځمه ماده:

(۱) په مرکز او ولايتونو کې د امارتي
(سلطاني)، عامه مرعی او وقفی غصب
شویو ځمکو تشخيص او تثبيت
د تخنيکي هيئتونو په واسطه صورت
مومي. (۲۱)

۱۹ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء

للسيوطی باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۲۰ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء

للسيوطی باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۲۱ : إِذَا حَكَّمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِحُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ

(درر الحکام شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دار الكتب العلمية لبنان / بيروت)

اتَّفَقَ فُقَهَاءُ الْمَذَاهِبِ عَلَى جَوَازِ الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ فِيمَا يَخْتَصُّونَ بِمَعْرِفَتِهِ إِذَا كَانُوا حُدَاقًا

مَهْرَةً . (الموسوعة الفقهية الكويتية ج ۱ ص ۲۴۸ في عنوان الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ (الْخَبْرَةُ)

وتبصرة الحکام ۲ / ۷۴ ومعین الحکام ص ۱۶۲ بحواله الموسوعة الفقهية الكويتية)

(۲) ترکیب، وظایف و صلاحیت های هیئت های مندرج فقره (۱) این ماده در لایحه تنظیم می گردد. (۲۲)

فصل دوم

رسیدگی به زمین های غصب شده

موارد رسیدگی

ماده ششم:

مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، با در نظر داشت موارد ذیل به زمین های که از طرف اشخاص، غصب شده باشد رسیدگی می نمایند:

۱- به حیث زمین های امارتی (سلطانی)، مرعی عامه و وقفی ثبت شده باشد. (۲۳)

۲- در نتیجه عملیه تصفیه، به حیث زمین های امارتی (سلطانی)، مرعی عامه و وقفی تثبیت شده

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې د درج شویو هیئتونو ترکیب، دندې او واکونه په لایحه کې تنظیمېږي. (۲۲)

دوه یم فصل

غصب شویو ځمکو ته رسیدگی

د رسیدگی موارد

شپږمه ماده:

د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې درج شوې مراجع، هغو ځمکو ته چې د اشخاصو له لوري غصب شوې وي د لاندې مواردو په پام کې نیولو سره، رسیدگی کوي:

۱- امارتي (سلطاني)، عامه مرعی او وقفی ځمکو په توګه ثبتې شوې وي. (۲۳)

۲- د تصفیې د عملیې په پایله کې امارتي (سلطاني)، عامه مرعی او وقفی ځمکو په توګه تثبیتې شوې

۲۱: كُلُّ يَتَصَرَّفُ فِي مَلِكِهِ كَيْفَمَا شَاءَ. (مجلة الاحكام العدلية ماده ۱۱۹۲)

۲۲: (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۲۳: (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

- وي. (۲۴) باشد. (۲۴)
- ۳- د محكمې د قطعي حكم پربنسټ، ۳- به اساس حكم قطعي محكمه به امارتي (سلطاني)، عامه مرعي او وقفي ځمكو په توگه تشييتي شوې وي. (۲۵)
- ۴- په اړوند اساس دفترونو كې د حقيقي يا حكمي اشخاصو په نامه ثبتي نه وي. (۲۶)
- ۴- در دفاتر اساس مربوطه به نام اشخاص حقيقي يا حكمي ثبت نشده باشد. (۲۶)
- ۵- په امارتي (سلطاني) اساس دفترونو كې د لامالك، مجهول المالك او موات تر نامه لاندې ثبتي وي يا د سيمي په عرف كې په يادو نومونو رايجي وي. (۲۷)
- ۵- در دفاتر اساس امارتي (سلطاني) تحت عنوان لا مالک، مجهول المالك و موات ثبت باشد و يا در عرف منطقه به نام های متذکره رايج باشد. (۲۷)

۲۴ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۲۵ : يُعْمَلُ أَيْضًا بِسَجَلَاتِ الْمُحَاكِمِ إِذَا كَانَتْ قَدْ ضُبِطَتْ سَالِمَةً مِنَ الْجِيلَةِ وَالْفَسَادِ عَلَى الْوَجْهِ الَّذِي يُذَكِّرُ فِي كِتَابِ الْقَضَاءِ. (مجلة الاحكام العدلية المأدّة (۱۷۳۸))

(الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۲۶ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۲۷ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

الْبَرَاءَاتُ السُّلْطَانِيَّةُ وَقُبُودُ الدَّفَاتِرِ الْخَاقَانِيَةِ لِكُونِهَا أَمِينَةً مِنَ التَّرْوِيرِ مَعْمُولًا بِهَا. (مجلة الاحكام العدلية المأدّة (۱۷۳۷))

۶- مساحت زمين از مساحت مندرج در سند تصفيه بيشتر باشد و سند پس از سال ۱۳۵۷ هـ.ش به نام شخص صادر شده باشد، گر چه در دفاتر كدستر به نام اشخاص ثبت باشد. (۲۸)

۷- در مركز و ولايات از طرف شاروالی ها و ادارات امارتی بطور قطعی با عناوين مختلف بالای اشخاص حقیقی یا حکمی فروخته شده باشد. در صورتی که مغایر با احکام شرعی باشد. (۲۹)

۶- د تصفيي په هغه سند کې له درج شوي مساحت څخه زياته چې له ۱۳۵۷ هـ.ش کال څخه وروسته د شخص په نامه صورت موندلی دی، که څه هم د کدستر په دفترانو کې د اشخاصو په نامه ثبتي وي. (۲۸)

۷- په مرکز او ولايتونو کې د ښاروالیو او د امارتي ادارو له لوري په قطعي ډول په بېلا بېلو عنوانونو په حقيقي يا حکمي اشخاصو باندې پلورلي شوې وي. په هغه صورت کې چې د شرعي حکمونو پر خلاف وي. (۲۹)

الْعَادَةُ مُحْكَمَةٌ . يَغْنِي أَنَّ الْعَادَةَ عَامَّةً كَانَتْ أَوْ خَاصَّةً تُجْعَلُ حَكْمًا لِإثْبَاتِ حُكْمٍ شَرْعِيٍّ .
(مجلة الاحكام العدلية المأددة (٣٦)

وَكَذَا مَنْشُورُ الْقَاضِي وَالْوَالِي وَعَامَّةُ الْأُمَرِ السُّلْطَانِيَّةِ مَعَ جَرَيَانِ الْعُرْفِ وَالْعَادَةِ بِقَبُولِ ذَلِكَ بِمُجَرَّدِ كِتَابَتِهِ ، وَإِمْكَانُ تَزْوِيرِهَا عَلَى السُّلْطَانِ لَا يَدْفَعُ ذَلِكَ ، لِأَنَّهُ وَإِنْ وَقَعَ فَهُوَ أَمْرٌ نَادِرٌ فَلَمَّا يَقَعُ وَهُوَ أُنْدَرُ مِنْ إِمْكَانِ تَزْوِيرِ الشُّهُودِ وَهُوَ أَوْلَى بِالْقَبُولِ مِنْ دَفْتَرِ الصَّرَافِ وَنَحْوِهِ فَإِنَّهُمْ عَمِلُوا بِهِ لِلْعُرْفِ كَمَا يَأْتِي. (رد المحتار على الدر المختار: شرح تنوير الابصار" ج ۲۲ س ۲۲ مكتبة الشاملة)

۲۸ . لَا يُعْمَلُ بِالْخَطِّ وَالْخَاتَمِ فَقَطْ أَمَّا إِذَا كَانَ سَالِمًا مِنْ شَهَةِ التَّزْوِيرِ وَالنَّصْنِيعِ فَيَكُونُ مَعْمُولًا بِهِ أَيْ يَكُونُ مَدَارًا لِلْحُكْمِ وَلَا يَحْتَاجُ لِلْإثْبَاتِ بِوَجْهِ آخَرَ. (مجلة الاحكام العدلية المأددة (١٧٣٦)
و الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹). وتاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) .
ص ۱۱۵. (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) الباب الثامن عشر في وضع الديوان وذكر احكامه ، موضع
لحفظ مايتعلق بحقوق السلطنة من الاعمال والاموال ومن يقوم بها من الجيوش والعمال.

۲۹ . لَا يُعْمَلُ بِالْخَطِّ وَالْخَاتَمِ فَقَطْ أَمَّا إِذَا كَانَ سَالِمًا مِنْ شَهَةِ التَّزْوِيرِ وَالنَّصْنِيعِ فَيَكُونُ مَعْمُولًا بِهِ أَيْ يَكُونُ مَدَارًا لِلْحُكْمِ وَلَا يَحْتَاجُ لِلْإثْبَاتِ بِوَجْهِ آخَرَ. (مجلة الاحكام العدلية المأددة (١٧٣٦)

۸- از طرف حكومت ها و ادارات گذشته در آنها پروژه هاي عام المنفعه ايجاد شده باشد ولو كه اسناد استملاك آنها موجود نباشد. (۳۰)

۹- از طرف حكومت ها و ادارات گذشته استملاك شده باشد و اسناد سپردن بدل استملاك آنها از طرف اداره مربوطه مفقود شده باشد، مگر به ارتباط دادن عوض، شهود موجود باشد، با آنكه امارت در اين چنين املاك تصرف مالكانه نكرده باشد. (۳۱)

۸- د پخوانيو حكومتونو او ادارو له لوري په هغو كې ټولگټې پروژې جوړې شوې وي، كه څه هم د هغو د استملاك سندونه شتون ونه لري. (۳۰)

۹- د پخوانيو حكومتونو او ادارو له لوري استملاكې شوې وي او د هغو د استملاك د بدل د وركړې سندونه له اړوندې ادارې څخه ورك شوي وي، خو د عوض د وركړې په اړه شاهدان شتون ولري، كه څه هم امارت په دغه شان املاكو كې مالكانه تصرف نه وي كړې. (۳۱)

و الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹. وتاريخ الخلفاء للسيوطى باب اوليات عمر (رض) . ص. ۱۱۵. (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷)

۳. المادّة (۱۷۴۰) القَرِينَةُ الْقَاطِعَةُ أَحَدُ أَسْبَابِ الْحُكْمِ أَيْضًا. المادّة (۱۷۴۱) القَرِينَةُ الْقَاطِعَةُ هِيَ الْأَمَارَةُ الْبَالِغَةُ حَدَّ الْيَقِينِ ((مجلة الاحكام العدلية المادّة (۱۷۴۰ و المادّة ۱۷۴۱) منعوا سماع الدعوى التى لا تشبیه بالصدق غیر من العرف يدل على كذبها كدعوى الرجل الدار بيد حائز التصرف بالهدم و العمارة مدّة و المدعى مشاهد. ساكت فان ذلك قرينة دالة على كذب الدعوى. (شرح المجلة لمحمد خالد الالتاسى ج ۵ ص ۳۹۴ مكبته حنيفيه)

۳۱. عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدَّعِي وَالْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ (رواه ابوداود رقم: ۴۳۱۱)
(المادّة ۷۶) : الْبَيِّنَةُ لِلْمُدَّعِي وَالْيَمِينُ عَلَى مَنْ أَنْكَرَ. هَذِهِ الْقَاعِدَةُ مَأْخُوذَةٌ مِنَ الْحَدِيثِ الشَّرِيفِ (مجلة الاحكام العدلية المادّة ۷۶)

و الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹. وتاريخ الخلفاء للسيوطى باب اوليات عمر (رض) . ص ۱۱۵. (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷)

۱۰- کاريز ها، جويها، قطعات زمين و مرافق آن که ملکيت اشخاص در آنها ثابت نشود. (۳۲)

تصفیه و علامتگذاری زمین

ماده هفتم:

(۱) وزارت زراعت، آبیاری و مالداري مکلف است، زمین های جوار دریا ها را تصفیه نماید و تپه ها، دامنه کوه ها و زمین های مرعی عامه را تثبیت و علامه گذاری نماید. (۳۳)

(۲) مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر از فعالیت های مندرج فقره (۱) این ماده نظارت

۱۰- هغه کاریزونه، ویالې، د ځمکو قطعات او مرافق یې چې د اشخاصو ملکیت په هغو کې ثابت نه شي. (۳۲)

د ځمکې تصفیه او په نښه کول

اوومه ماده:

(۱) د کرنې، اوبولګولو او مالداري وزارت مکلف دی، د سیندونو څېرمه ځمکې تصفیه کړي او تپې، د غرونو لمنې او عامه مرعی ځمکې تثبیتې او په نښه کړي. (۳۳)

(۲) د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې درج شوې مراجع د دې مادې په (۱) فقره کې له درج شویو

۳۲. ان كل ارض غير مملوكة للافراد فهي ملك للدولة سواء كانت الدولة تباشر ملكيتها المباشرة عليها ام لا و سميت بالاراضى الاميريه نسبة الى الامير الممثل بالدولة. (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶)

۳۳. إِذَا حَكَمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِحُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دار الكتب العلمية لبنان / بيروت) نَعَمْ أَمْرُ الْأَمِيرِ مَتَى صَادَفَ فَصْلًا مُجْتَمِدًا فِيهِ نَفَذَ أَمْرُهُ ، كَمَا فِي سِرِّ التَّنَازُخَانِيَّةِ وَشَرْحِ السِّيَرِ الْكَبِيرِ فَلْيُحْفَظْ. (رد المحتار على "الدر المختار ج ۱ ص ۱۸۵ بيروت و شرح المجلة لسليم رستم باز ص ۸۹۹ ناشر المكتبة الحقانية بشاور)

اتَّفَقَ فُقَهَاءُ الْمَذَاهِبِ عَلَى جَوَازِ الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ فِيمَا يَخْتَصُّونَ بِمَعْرِفَتِهِ إِذَا كَانُوا حُدَاقًا مَهْرَةً. (الموسوعة الفقهية الكويتية ج ۱ ص ۲۴۸ في عنوان الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ (الْخِبْرَةِ) وبصرة الحکام ۲ / ۷۴ ومعین الحکام ص ۱۶۲ بحواله الموسوعة الفقهية الكويتية)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

فعاليتونو څخه څارنه کوي. (۳۴)

می نمایند. (۳۴)

درېم فصل

فصل سوم

غصب شويو ځمکو ته د رسيدگۍ

اجراآت در رابطه با رسيدگۍ به

په اړه اجراآت

زمين های غصب شده

د کرنيزې گټې اخيستني په مقصد

زمين های غصب شده به مقصد

غصب شوي ځمکې

استفاده زراعتي

اتمه ماده:

ماده هشتم:

که چېرې شخص، امارتي (سلطاني)، عامه مرعي او وقفي ځمکې د شريعت د حکمونو پر خلاف غصب او هغه په کرنيزې ځمکې بدلې کړې وي، په دې اړه د اسلامي شريعت له حکمونو سره سم اجراآت کېږي. (۳۵)

هرگاه شخص زمین های امارتي (سلطاني)، مرعی عامه و وقفی را خلاف احکام شریعت، غصب و آن را به زمین زراعتی مبدل کرده باشد، در این مورد مطابق احکام شریعت اسلامی اجراآت می شود. (۳۵)

۳۴. الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹. وتاريخ الخلفاء للسيوطی باب اولیات عمر (رض). ص ۱۱۵. (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) الباب الثامن عشر في وضع الديوان وذكر احكامه ، موضع لحفظ مايتعلق بحقوق السلطنة من الاعمال والاموال ومن يقوم بها من الجيوش والعمال.

۳۵: وَأَنَّ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ أَلَا يَه (المائدة/۴۹) { وَأَنَّ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ } (الْوَلَوِ الْجِيَّةِ) . إِنَّ كُلَّ نَبِيٍّ قَدْ أَمَرَ بِذَلِكَ وَقَدْ بَعَثَ اللَّهُ الرُّسُلَ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَقَدْ عَمِلَ الْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ وَالْعُلَمَاءُ الْعَامِلُونَ بِذَلِكَ (درر الحکام شرح مجلة الأحكام لعلي حيدر ج ۴ ص ۵۲۵. الناشر: دار الكتب العلمية)

عَنْ أَنَسٍ مِنْ أَهْلِ جَمْعٍ مِنْ أَصْحَابِ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- لَمَّا أَرَادَ أَنْ يُبْعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ قَالَ «كَيْفَ تَقْضِي إِذَا عَرَضَ لَكَ قَضَاءٌ». قَالَ أَقْضِي بِكِتَابِ اللَّهِ. قَالَ «فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فِي سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- وَلَا فِي كِتَابِ اللَّهِ». قَالَ أَجْتَهِدُ رَأْيِي وَلَا أَلُو. فَضَرَبَ

د صنعتي يا سوداگريزو تأسيساتو په مقصد غصب شوې ځمکې

نهمه ماده:

(۱) که چېرې شخص، امارتي (سلطاني)، ځمکې غصب او په هغو کې صنعتي يا سوداگريز تأسيسات جوړ کړي وي، په دې اړه په لاندې ډول اجراءات صورت مومي:

۱- له غاصب يا غير شرعي ذواليد څخه د ورځې په نرخ (چې د اهل خبره له خوا ټاکل کېږي) ^(۳۶) د ځمکې د بې اخيستل، په هغه صورت کې چې ځمکه په ښاري، صنعتي يا سوداگريز پلان کې وي او تر امارتي پروژې لاندې نه وي. ^(۳۷)

زمين هاي غصب شده به مقصد تأسيسات صنعتي يا تجارتي

ماده نهم:

(۱) هرگاه شخص، زمين هاي امارتي (سلطاني)، را غصب و در آنها تأسيسات صنعتي يا تجارتي احداث کرده باشد در اين رابطه قرار ذيل اجراءات صورت مي گيرد:

۱- اخذ قيمت زمين از غاصب يا ذواليد غير شرعي به نرخ روز (که از طرف اهل خبره تعين مي گردد) ^(۳۶) در صورتي که زمين در پلان شهري، صنعتي يا تجارتي باشد و تحت پروژه امارتي نباشد. ^(۳۷)

رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- صَدَرَهُ وَقَالَ «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَ رَسُولَ رَسُولِ اللَّهِ لِمَا يُرْضَى رَسُولُ اللَّهِ». (سنن أبي داود باب اجتهاد الرأي في القضاء. رقم الحديث/ ۳۵۹۴)
 ۳۶: اتَّفَقَ فُقَهَاءُ الْمَذَاهِبِ عَلَى جَوَازِ الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ فِيمَا يَخْتَصُّونَ بِمَعْرِفَتِهِ إِذَا كَانُوا حُدَاقًا مَهْرَةً. (الموسوعة الفقهية الكويتية ج ۱ ص ۲۴۸ في عنوان القضاء بقول أهل المعرفة (الخبرة) وتبصرة الحكام ۲ / ۷۴ ومعين الحكام ص ۱۶۲ بحواله الموسوعة الفقهية الكويتية)
 ۳۷: كُلُّ يَتَصَرَّفُ فِي مِلْكِهِ كَيْفَمَا شَاءَ. (مجلة الاحكام العدلية ماده ۱۱۹۲)
 الْإِنْسَانُ لَهُ حَقُّ التَّصَرُّفِ فِي مِلْكِهِ كَيْفَمَا يَشَاءُ وَلَا يَخْتِاجُ فِي تَصَرُّفِهِ لِإِذْنِ آخَرَ (درر الحكام ج ۱ ص ۲۴۷)

رسمي جريدہ

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

۲- له مزايدي پرتہ د ورځي په نرخ
غاصب يا غير شرعي ذواليد ته د ځمکي
اجاره په هغه صورت کي چي ځمکه له
بناري، صنعتي يا سوداگريز پلان څخه
بهر وي او تر امارتي پروژي لاندې نه
وي. (۳۸)

۲- اجاره زمين به نرخ روز بدون
مزايده به غاصب يا ذواليد غير شرعي
در صورتی که زمین خارج
از پلان شهری، صنعتی يا تجارتي
باشد و تحت پروژه امارتي
نباشد. (۳۸)

(۲) که چېرې غاصب يا غير شرعي (۲) هرگاه غاصب يا ذواليد غير شرعي

فَنَقُولُ لِلْمَالِكِ أَنْ يَتَصَرَّفَ فِي مِلْكِهِ أَيَّ تَصَرُّفٍ شَاءَ سَوَاءَ كَانَ تَصَرُّفًا يَتَعَدَّى ضَرْمَهُ إِلَى غَيْرِهِ أَوْ لَا يَتَعَدَّى (بدائع الصنائع في ترتيب الشرائع ج ۵ ص ۳۹۴)

وَلَكِنْ لَوْ كَانَتْ قِيَمَةُ الْأَشْجَارِ أَوْ الْبِنَاءِ أَزِيدَ مِنْ قِيَمَةِ الْأَرْضِ وَكَانَ قَدْ أَنْشَأَ أَوْ غَرَسَ بِزَعْمِ سَبَبٍ شَرْعِيٍّ كَانَ حِينَئِذٍ لِصَاحِبِ الْبِنَاءِ أَوْ الْأَشْجَارِ أَنْ يُعْطِيَ قِيَمَةَ الْأَرْضِ وَيَتَمَلَّكَهَا . (مجله الاحكام العدليه ماده ۹۶۰)

وَلَوْ بَاعَهُ الْغَاصِبُ وَسَلَّمَهُ فَاَلْمَالِكُ بِالْخِيَارِ إِنْ شَاءَ ضَمَّنَ الْغَاصِبُ وَجَارَ بَيْعُهُ ، وَالْثَمَنُ لَهُ وَإِنْ ضَمَّنَ الْمُشْتَرِي رَجَعَ عَلَى الْغَاصِبِ وَيَبْطُلُ الْبَيْعُ وَلَا يَرْجِعُ بِمَا ضَمَّنَ وَإِنْ بَاعَ وَلَمْ يُسَلِّمْ لَا يَضْمَنُ كَذَا فِي الْوَجِيزِ لِلْكَرْدَرِيِّ . (الهندي ج ۶ ص ۱۶۸ مكتبه ماجديه كويته)

(الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۳۸ : كُلُّ يَتَصَرَّفُ فِي مِلْكِهِ كَيْفَمَا شَاءَ . (مجله الاحكام العدليه ماده ۱۱۹۲)
الْإِنْسَانُ لَهُ حَقُّ التَّصَرُّفِ فِي مِلْكِهِ كَيْفَمَا يَشَاءُ وَلَا يَحْتَاجُ فِي تَصَرُّفِهِ لِإِذْنِ آخَرَ (درر الحکام ج ۱ ص ۲۴۷)

وَلَكِنْ لَوْ كَانَتْ قِيَمَةُ الْأَشْجَارِ أَوْ الْبِنَاءِ أَزِيدَ مِنْ قِيَمَةِ الْأَرْضِ وَكَانَ قَدْ أَنْشَأَ أَوْ غَرَسَ بِزَعْمِ سَبَبٍ شَرْعِيٍّ كَانَ حِينَئِذٍ لِصَاحِبِ الْبِنَاءِ أَوْ الْأَشْجَارِ أَنْ يُعْطِيَ قِيَمَةَ الْأَرْضِ وَيَتَمَلَّكَهَا . (مجله الاحكام العدليه ماده ۹۶۰)

آپکي زمين آپ سے کرایہ پر لے لے ، اور کرایہ آپ کو دیتا رہے۔ (فتاویٰ محمودیہ ج ۱۷ ص ۱۴۴)
كُلُّ يَتَصَرَّفُ فِي مِلْكِهِ كَيْفَمَا شَاءَ . (مجله الاحكام العدليه ماده ۱۱۹۲)
الْإِنْسَانُ لَهُ حَقُّ التَّصَرُّفِ فِي مِلْكِهِ كَيْفَمَا يَشَاءُ وَلَا يَحْتَاجُ فِي تَصَرُّفِهِ لِإِذْنِ آخَرَ (درر الحکام ج ۱ ص ۲۴۷)

به پرداخت قيمت زمين يا عقد اجاره حاضر نباشد، زمين، مطابق احكام شريعت، استرداد می شود و از طريق مرجع با صلاحيت، به ساير اشخاص به فروش می رسد يا به اجاره داده می شود. (۳۹)

(۳) حق الاجاره مندرج جزء ۲ فقره (۱) اين ماده پس از تاريخ عقد اجاره محاسبه و قابل پرداخت می باشد.

(۴) هرگاه تعمير يا تأسيساتی بر خلاف پلان شهري به مقصد فعاليت صنعتي و تجارتي در زمين غصب شده امارتي (سلطاني) احداث شده باشد، ابقاء يا تخریب آنها پس از تصميم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم اين مقرر، به محکمه باصلاحيت پيشنهاده

ذواليد د ځمکې د بېې د ورکړې يا د اجارې عقد ته حاضر نه وي، ځمکه، د شريعت له حکمونو سره سم، استردادېږي او د واکمنې مرجع له لارې، په نورو اشخاصو پلورل کېږي يا په اجاره ورکول کېږي. (۳۹)

(۳) د دې مادې د (۱) فقرې په ۲ جزء کې درج شوې حق الاجاره د اجارې د عقد له نېټې څخه محاسبه او د ورکړې وړ ده.

(۴) که چېرې په امارتي (سلطاني) غصب شوې ځمکه کې د ښاري پلان پر خلاف د صنعتي يا سوداگريز فعاليت په مقصد ودانۍ يا تأسيسات جوړ شوي وي، د هغو ابقاء يا ويجاړول د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې د درج شويو مراجعو له ګډه تصميم وروسته، واکمنې محکمې ته وړاندیز

۳۹ : وَقَوْلُهُ (فَتَقَوَّمُ الْأَرْضُ الْخ) يُعْتَبَرُ قِيَمَةُ الْأَرْضِ بِدُونِ الشَّجَرِ عَشْرَةَ دَنَائِيرَ مَثَلًا وَمَعَ الشَّجَرِ الْمُسْتَحَقُّ قَلْعُهُ خَمْسَةَ عَشَرَ يَضْمَنُ صَاحِبُ الْأَرْضِ خَمْسَةَ دَنَائِيرَ لِلْغَاصِبِ فَيَسْلُمُ الْأَرْضَ وَالشَّجَرُ لِصَاحِبِ الْأَرْضِ وَكَذَا الْبِنَاءُ (البحر الرائق ج ۸ ص ۲۱۳ كتاب الغصب مكتبة رشيدية) تبين الحقائق ج ۶ ص ۳۱۹ كتاب الغصب مكتبة غفاريه كوئته (فتاوى محموديه ج ۱۷ ص ۱۴۴)

کېږي. (۴۰)

می گردد. (۴۰)

(۵) که چېرې د ځمکې بیه له غاصب یا غیر شرعي ذوالید څخه واخیستل شي، د واکمنې مرجع له لارې هغه ته د ځمکې د لېږدونې په اړه، د شریعت له حکمونو سره سم اجراءات کېږي. (۴۱)

(۵) هرگاه قیمت زمین از غاصب یا ذوالید غیر شرعی اخذ گردد، در مورد انتقال زمین به وی از طریق مرجع باصلاحیت، مطابق احکام شریعت اجراءات می شود. (۴۱)

د ښارگوټي په مقصد غصب شوې

زمین های غصب شده به مقصد

ځمکې

شهرک

لسمه ماده:

ماده دهم:

(۱) که چېرې په امارتي (سلطاني) غصب شویو ځمکو کې ښارگوټی جوړ شوی وي او ځمکه په استوګنیز یا نیمه استوګنیز ښاري پلان کې وي او تر امارتي پروژې لاندې نه وي، د ورځې په نرخ د ځمکې بیه له غاصب یا غیر شرعي ذوالید څخه، اخیستل

(۱) هرگاه در زمین های غصب شده امارتی (سلطانی) شهرک ساخته شده باشد و زمین در پلان شهری رهایشی یا نیمه رهایشی باشد و تحت پروژه امارتی نباشد، قیمت زمین به نرخ روز از غاصب یا ذوالید غیر شرعی،

۴۰: الْمَادَّةُ (۱۸۰۰) الْقَاضِي وَكَيْلٌ مِنْ قِبَلِ السُّلْطَانِ بِإِجْرَاءِ الْمُحَاكَمَةِ وَالْحُكْمِ. (مجلة الأحكام

العدلية ج ۱ ص ۳۶۷)

إِذَا حَكَّمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِحُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام

شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دار الكتب العلمية لبنان / بيروت)

۴۱: وَأَنْ أُحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ أَلَا يَهْدِي اللَّهُ أُمَّةً قَدْ أَمَرَ بِذَلِكَ وَقَدْ

{ وَأَنْ أُحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ } (الْوَلَوَالِجِيَّةُ) . إِنَّ كُلَّ نَبِيٍّ قَدْ أَمَرَ بِذَلِكَ وَقَدْ

بَعَثَ اللَّهُ الرُّسُلَ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَقَدْ عَمِلَ الْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ وَالْعُلَمَاءُ الْعَامِلُونَ بِذَلِكَ (درر الحکام

شرح مجلة الأحكام لعلي حيدر ج ۴ ص ۵۲۵. الناشر: دار الكتب العلمية)

کېږي. (۴۲)

اخذ می گردد. (۴۲)

(۲) هغه اشخاص چې په ښارگوټو کې یې د ځمکې نمرې، اپارتمان یا سوداګریزې ساحې پیروډلې وي، د شریعت له حکمونو سره سم، هغوی ته د واکمنې مرجع له لارې قباله ورکول کېږي. (۴۳)

(۲) اشخاصی که در شهرک ها نمره زمین، آپارتمان یا ساحه تجارتي خریداری نموده باشند، برای آنها مطابق احکام شریعت، از سوی مرجع باصلاحیت قباله داده می شود. (۴۳)

(۳) د دې مادې په (۲) فقره کې درج شوي اشخاص د قبالي د بېي په ورکړې سربېره، د ښارگوټي د زیربنا د بشپړولو په منظور له اړوندې لايحې سره سم د ځمکې د بېي له اصل څخه د پنځه سلنې (۵٪) په تحويلولو مکلف دي. په هغه صورت کې چې د ښارگوټي زیربنا پخوا د غاصب له

(۳) اشخاص مندرج فقره (۲) این ماده علاوه به پرداخت قیمت قباله، به منظور تکمیل نمودن زیربنای شهرک، مطابق لایحه مربوطه، مکلف به تحویل نمودن پنج فیصد (۵٪) از اصل قیمت زمین هستند. در صورتی که قبلا زیربنای شهرک از

۴۲ : قَوْلُهُ (وَمَنْ غَصَبَ أَرْضًا فَغَرَسَ فِيهَا أَوْ بَنَى فِيهَا قَبِيلَ لَهُ أَقْلَعُ الْبِنَاءِ وَالْغَرْسُ وَرُدَّهَا إِلَى مَالِكِهَا) لِقَوْلِهِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ { لَيْسَ لِعِزِّي ظَالِمٍ حَقٌّ } وَلَئِنْ مَلَكَ صَاحِبِ الْأَرْضِ بَاقِي فَإِنَّ الْأَرْضَ لَمْ تَصِرْ مُسْتَنْلَكَةً وَالْغَصْبُ لَا يَنْتَحَقُّ فِيهَا فَيُؤْمَرُ الْغَاصِبُ بِتَفْرِيفِهَا (الجمهورية النيرة ج ۳ ص ۳۲۳) (الدر المختار ج ۶ ص ۱۹۴ و ۱۹۵ كتاب الغصب مكتبة سعيدية و) (الفقه الاسلامي ج ۵ ص ۵۸۶ المكتبة الحفانيه) (شرح المجلة لسليم رستم باز ص ۵۰۲ رقم المادة: ۹۰۶ مكتبة حنفية كوئته) (البحر الرائق ج ۸ ص ۲۱۳ كتاب الغصب مكتبة رشيدية) (تبين الحقائق ج ۶ ص ۳۱۹ كتاب الغصب مكتبة غفاريه كوئته) (فتاوى محموديه ج ۱۷ ص ۱۴۴)

۴۳ : إِذَا حَكَمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِحُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دار الكتب العلمية لبنان / بيروت)

سوی غاصب تکمیل شده باشد، تابع پرداخت پنج فیصد (۵٪) اصل قیمت نمی باشد. (۴۴)

(۴) هرگاه در زمین های غصب شده امارتی (سلطانی) بر خلاف پلان شهری شهرک ساخته شده باشد، ابقاء یا تخریب آن پس از تصمیم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، به محکمه با صلاحیت پیشنهاد می گردد. (۴۵)

زمین های غصب شده به مقصد

سرپناه

ماده یازدهم:

(۱) زمین غصب شده امارتی (سلطانی) که در ساحه غیر رسمی شهری باشد و در آنها سرپناه احداث شده

لوري بشپړه شوې وي، د بيې له اصل څخه د پنځه سلنې (۵٪) د ورکړې تابع نه دی. (۴۲)

(۴) که چېرې په امارتي (سلطاني) غصب شويو ځمکو کې د ښاري پلان پر خلاف، ښارگوټي جوړ شوي وي، د هغه ابقاء يا ويجاړول د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې د درج شويو مراجعو له کله تصميم وروسته، واکمني محکمې ته وړاندیز کېږي. (۴۵)

د سرپناه په مقصد غصب شوي

ځمکي

يوولسمه ماده:

(۱) هغه امارتي (سلطاني) غصب شوې ځمکې چې په ښاري غير رسمي ساحه کې وي او په هغو کې سرپناه جوړه

۴۴ : (المَادَّةُ ۸۷) : الْغُرْمُ بِالْغُنْمِ (مجلة الاحكام العدليه ج ۱ ص ۲۶)

(المَادَّةُ ۸۸) : النِّعْمَةُ بِقَدْرِ النِّقْمَةِ وَالنِّقْمَةُ بِقَدْرِ النِّعْمَةِ. (مجلة الاحكام العدليه ج ۱ ص ۲۶)

۴۵ : المَادَّةُ (۱۸۰۰) الْقَاضِي وَكَيْلٌ مِنْ قِبَلِ السُّلْطَانِ بِإِجْرَاءِ الْمُحَاكَمَةِ وَالْحُكْمِ. (مجلة الأحكام

العدلية ج ۱ ص ۳۶۷)

نَعَمْ أَمْرُ الْأَمِيرِ مَتَى صَادَفَ فَصُلًا مُجْتَمِعًا فِيهِ نَفَذَ أَمْرُهُ ، كَمَا فِي سِيَرِ التَّنَاوُخَانِيَّةِ وَشَرْحِ السِّيَرِ الْكَبِيرِ فَلْيُحْفَظْ. (رد المحتار على " الدر المختار ج ۱ ص ۱۸۵ بيروت و شرح المجلة لسليم رستم باز ص ۸۹۹ ناشر المكتبة الحقانية بشاور)

باشد، در مورد آن مطابق احكام
شريعت، اجراءات صورت
می گيرد. (۴۶)

(۲) هرگاه سرپناه بر خلاف پلان
شهری در زمین غصب شده امارتی
(سلطانی) احداث شده باشد، ابقاء یا
تخریب آن بعد از تصمیم مشترک
مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این
مقرره، به محکمه با صلاحیت پیشنهاد
می گردد. (۴۷)

شوي وي، په دې اړه د شريعت له
حکمونو سره سم، اجراءات صورت
مومي. (۴۶)

(۲) که چېرې سرپناه د ښاري پلان
پر خلاف په امارتي (سلطاني) غصب
شوي ځمکه کې جوړه شوې وي، د
هغې ابقاء يا ويجاړول د دې مقرري د
څلورمې مادې په (۱) فقره کې د درج
شوي مراجعو له کله تصميم وروسته،
واکمني محکمي ته وړاندیز کېږي. (۴۷)

٤٦ : وَأَنَّ أَحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ إِلَّا بِهٖ (المائدة/٤٩)
{ وَأَنَّ أَحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ } (الْوَلَوِ الْجَيَّةِ) . إِنَّ كُلَّ نَبِيٍّ قَدْ أُمِرَ بِذَلِكَ وَقَدْ
بَعَثَ اللَّهُ الرَّسُلَ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَقَدْ عَمِلَ الْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ وَالْعُلَمَاءُ الْعَامِلُونَ بِذَلِكَ (درر الحکام
شرح مجلة الأحكام لعلي حيدر ج ٤ ص ٥٢٥. الناشر: دار الكتب العلمية)
٤٧ : الْمَادَّةُ (١٨٠٠) الْقَاضِي وَكَيْلٌ مِنْ قِبَلِ السُّلْطَانِ بِإِجْرَاءِ الْمُحَاكَمَةِ وَالْحُكْمِ. (مجلة الأحكام
العدلية ج ١ ص ٣٦٧)
إِذَا حَكَّمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِحُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام
شرح مجلة الأحكام ج ٤ ص ٥١٩ الناشر: دار الكتب العلمية لبنان / بيروت)
نَعَمْ أَمْرُ الْأَمِيرِ مَتَى صَادَفَ فَصْلًا مُجْتَمِعًا فِيهِ نَفَذَ أَمْرُهُ ، كَمَا فِي سِرِّ التَّنَاوُخَانِيَّةِ وَشَرْحِ السِّيَرِ الْكَبِيرِ
فَلْيُحْفَظْ. (رد المحتار على "الدر المختار ج ١ ص ١٨٥ بيروت و شرح المجلة لسليم رستم باز
ص ٨٩٩ ناشر المكتبة الحقانية بشاور)

زمین های غصب شده به مقصد تأسیسات عامه ماده دوازدهم:

(۱) هرگاه در زمین های غصب شده امارتی (سلطانی) مسجد، مدرسه یا سایر اماکن متبرکه، پارک، شفاخانه، کلینیک، پرورشگاه، کودکانستان، موسسه تعلیمی و تحصیلی و یا سایر تأسیسات عامه که به مقصد استفاده عامه احداث شده باشند و احداث تأسیسات تحت پلان باشد و زمین مذکور قابل استفاده عامه نباشد، ابقاء یا تخریب آن ها پس از تصمیم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، به محکمه با صلاحیت پیشنهاد می گردد. (۴۸)

(۲) هرگاه زمین مندرج فقره (۱)

د عامه تأسیساتو په مقصد غصب شوي ځمکي دولسمه ماده:

(۱) که چېرې په امارتي (سلطاني) غصب شوي ځمکه کې جومات، مدرسه یا نور متبرکه اماکن، پارک، روغتون، کلینیک، پالنځی، ورکتون، بنوونیزې یا زده کړیزې موسسې او یا نور عامه تأسیسات چې د عامه ګټې په مقصد جوړ شوي وي او د تأسیساتو د جوړولو تر پلان لاندې وي او یاده ځمکه د عامه ګټې اخیستنې وړ نه وي، د هغو ابقاء یا ویجاړول د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې د درج شویو مراجعو له ګډ تصمیم وروسته واکمني محکمې ته وړاندیز کېږي. (۴۸)

(۲) که چېرې د دې مادې په

٤٨ : المادّة (١٨٠٠) القاضي وكيل من قبل السلطان بإجراء المحاكمة والحكم. (مجلة الأحكام العدلية ج ١ ص ٣٦٧)
إذا حكم السلطان العادل في دعوى حسب الأحكام المشروعة فيصيح حكمه وينفذ (درر الحکام شرح مجلة الأحکام ج ٤ ص ٥١٩ الناشر : دار الكتب العلمية لبنان / بيروت)
نعم أمر الأمير متى صادف فصلاً مجتمداً فيه نفذ أمره ، كما في سیر التتارخانيّة وشرح السیر الكبير فليحفظ. (رد المحتار على "الدر المختار ج ١ ص ١٨٥ بيروت و شرح المجلة لسليم رستم باز ص ٨٩٩ ناشر المكتبة الحقانيه بشاور)

این ماده تحت پلان شهری باشد و در پلان تفصیلی نوعیت استفاده از آن مشخص نشده باشد، در دفتر اساس مربوطه ثبت می گردد و مطابق احکام شریعت در اختیار استفاده عامه قرار می گیرد. (۴۹)

حفاظت و نظارت از مرعی عامه

ماده سیزدهم:

(۱) تجاوز به زمین های مرعی عامه و تبدیل نمودن آنها به زمین های زراعتی، احداث سرپناه، تأسیسات صنعتی یا تجارتی هرگونه تصرف در آنها منع می باشد. (۵۰)

(۲) هرگاه شخص زمین های مرعی عامه را به زمین های زراعتی

(۱) فقره کی درج شوی خُمکه تر بناری پلان لاندې وي او په تفصیلي پلان کې له هغې څخه د ګټې اخیستنې ډول مشخص شوی نه وي، په اړوند اساس دفتر کې ثبتېږي او د شریعت له حکمونو سره سم د عامه ګټې اخیستنې وړ ګرځي. (۴۹)

له عامه مرعی څخه ساتنه او څارنه

دیارلسمه ماده:

(۱) په عامه مرعی خُمکو تیری او په کرنیزو خُمکو د هغو بدلول، د سرپناه، د صنعتی یا سوداګریزو تأسیساتو جوړول او په هغو کې د تصرفاتو نور ډولونه منعه دي. (۵۰)

(۲) که چېرې شخص عامه مرعی خُمکې په کرنیزې خُمکې بدلې کړي

۴۹ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطی باب اولیات عمر (رض) ص ۱۱۵) لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

۵۰ : عن عمرو بن يحيى المازني عن أبيه عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا ضرر ولا ضرار . (المستدرک على الصحيحين رقم الحديث: ۲۳۴۵)
لَا يَجُوزُ لِأَحَدٍ أَنْ يَتَصَرَّفَ فِي مِلْكِ الْغَيْرِ بِإِذْنِهِ (مجله الأحكام العدلية المادة ۹۶ ص ۶۱)
لَا يَجُوزُ لِأَحَدٍ أَنْ يَأْخُذَ مَالَ أَحَدٍ بِلا سَبَبٍ شَرْعِيٍّ (مجله الأحكام العدلية المادة ۹۷ ص ۶۲)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

تبدیل نموده باشد یا در آنها سرپناه،
تأسیسات صنعتی یا تجارتی احداث
نموده باشد و یا هرگونه تصرف دیگر
انجام داده باشد، در این مورد پس از
تصمیم مشترک مراجع مندرج
فقرة (۱) ماده چهارم این مقرر، قرار
ذیل اجراءات انجام می شود: (۵۱)

۱- اعاده زمین زراعتی به
مرعی عامه. (۵۲)

۲- توقف هر نوع تصرفات
دیگر. (۵۳)

وي يا يې پر هغو سرپناه، صنعتي يا
سوداگريز تأسيسات جوړ کړي وي او
يا يې نور تصرفات ترسره کړي وي، په
دې اړه د دې مقررې د څلورمې مادې
په (۱) فقره کې د درج شويو مراجعو
له کله تصميم وروسته، په لاندې ډول
اجراءات ترسره کېږي: (۵۱)

۱- عامه مرعی ته د کرنيزې ځمکې
اعاده. (۵۲)

۲- د تصرفاتو د نورو ډولونو
درول. (۵۳)

۵۱ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء
للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

المادة (۵۸) مجلة الاحكام العدلية : التصرف على الرعية منوط بالمصلحة .

۵۲ : يُتَحَمَّلُ الضَّرَرُ الْخَاصُّ لِذَفْعِ ضَرَرٍ عَامٍ . يتفرع على هذا مَنَعُ الطَّبِيبِ الْجَاهِلِ وَالْمُفْتِي الْمَاجِنِ
وَالْمُكَارِي الْمُفْلِسِ مِنْ مُزَاوَلَةِ صِنَاعَتِهِمْ . (مجلة الأحكام العدلية المادة: ۲۶) الضَّرَرُ الْأَشَدُّ يُزَالُ
بِالضَّرَرِ الْأَخْفِ . (مجلة الأحكام العدلية المادة ۲۷)

(وَلَا يَجُوزُ إِحْيَاءُ مَا قَرُبَ مِنَ الْعَامِرِ وَيُتْرَكُ مَرْعَى لِأَهْلِ الْقَرْيَةِ وَمَطَرَحًا لِحَصَائِدِهِمْ) لِتَحَقُّقِ حَاجَتِهِمْ
إِلَيْهَا حَقِيقَةً أَوْ دَلَالَةً (الهداية ج ۴ ص ۳۴۸ و فقه حنفي ص ۳۶۸ و الدر المختار ج ۶ ص ۴۳۳
الناشر: دار الفكر بيروت و البحر الرائق شرح كنز الدقائق ج ۸ ص ۲۴۰ الناشر: دارالمعرفة بيروت
و مجمع الأنهر في شرح ملتقى الأبحر ج ۸ ص ۲۳۰)

۵۳ : يُتَحَمَّلُ الضَّرَرُ الْخَاصُّ لِذَفْعِ ضَرَرٍ عَامٍ . يتفرع على هذا مَنَعُ الطَّبِيبِ الْجَاهِلِ وَالْمُفْتِي الْمَاجِنِ
وَالْمُكَارِي الْمُفْلِسِ مِنْ مُزَاوَلَةِ صِنَاعَتِهِمْ . (مجلة الأحكام العدلية المادة: ۲۶) الضَّرَرُ الْأَشَدُّ يُزَالُ
بِالضَّرَرِ الْأَخْفِ . (مجلة الأحكام العدلية المادة ۲۷)

(وَلَا يَجُوزُ إِحْيَاءُ مَا قَرُبَ مِنَ الْعَامِرِ وَيُتْرَكُ مَرْعَى لِأَهْلِ الْقَرْيَةِ وَمَطَرَحًا لِحَصَائِدِهِمْ) لِتَحَقُّقِ حَاجَتِهِمْ
إِلَيْهَا حَقِيقَةً أَوْ دَلَالَةً (الهداية ج ۴ ص ۳۴۸ و فقه حنفي ص ۳۶۸ و الدر المختار ج ۶ ص ۴۳۳)

(۳) هرگاه شخص در زمین های مرعی عامه، سرپناه، تأسیسات صنعتی یا تجارتی احداث نموده باشد، ابقاء یا تخریب آن بعد از تصمیم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، به محکمه با صلاحیت پیشنهاد می گردد. (۵۴)

(۴) زمین های مرعی عامه پس از تشخیص توسط هیئت تخنیک و اتخاذ تصمیم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، به وزارت زراعت، آبیاری و مالداري تسليم داده می شود و در دفتر اساس مربوطه ثبت می گردد. (۵۵)

(۳) که چپري شخص په عامه مرعی ځمکو کې سرپناه، صنعتي يا سوداگريز تأسيسات جوړ کړي وي، د هغو ابقاء يا ويجاړول د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې د درج شويو مراجعو له کله تصميم وروسته، واکمني محکمي ته وړاندیز کېږي. (۵۴)

(۴) عامه مرعی ځمکې د تخنیکي هیئت په واسطه له تشخیص او د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې د درج شويو مراجعو له کله تصميم څخه وروسته، د کرنې، اوبولگولو او مالداري وزارت ته تسليمېږي او د اړوند اساس په دفتر کې ثبتېږي. (۵۵)

الناشر: دار الفكر بيروت و البحر الرائق شرح كنز الدقائق ج ۸ ص ۲۴۰ الناشر: دار المعرفة بيروت و مجمع الأنهر في شرح ملتقى الأبحر ج ۸ ص ۲۳۰
 ۵۴ : المادّة (۱۸۰۰) القاضي وكيل من قبل السلطان بإجراء المحاكمة والحكم. (مجلة الأحكام العدلية ج ۱ ص ۳۶۷)
 إذا حكم السلطان العادل في دعوى حسب الأحكام المشروعة فيصيح حكمه وينفذ (درر الحكام شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دار الكتب العلمية لبنان / بيروت)
 نعم أمر الأمير متى صادف فصلاً مجتهداً فيه نفذ أمره ، كما في سير التتارخانية وشرح السير الكبير فليحفظ. (رد المحتار على الدر المختار ج ۱ ص ۱۸۵ بيروت و شرح المجلة لسليم رستم باز ص ۸۹۹ ناشر المكتبة الحقانية بشاور)
 ۵۵ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفارق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و التاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵).

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

(۵) وزارت زراعت، آبياري و مالداري
مكلف است، به همكاري ادارات
مربوطه امارتي، مطابق احكام شريعت از
مرعي عامه حفاظت و مراقبت نمايد و
از چگونگي استفاده از آنها نظارت
نمايد. (۵۶)

جلوگيري از تجاوز به زمين هاي

وقفي

ماده چهاردهم:

(۱) تجاوز به زمين هاي
وقفي (تبديل نمودن آنها به زمين هاي
زراعتي، احداث سرپناه و تأسيسات
صنعتي يا تجارتي) و در آنها هر گونه
تصرفات بر خلاف شريعت منع

(۵) د کرنې، اوبو لگولو او مالدارۍ
وزارت مكلف دى، د اړوندو امارتي
ادارو په همكاري، د شريعت له
حكمنو سره سم له عامه مرعي څخه
ساتنه او مراقبت وكړي او له هغو څخه
د گټې اخيستنې ډول وڅاري. (۵۶)

په وقفي ځمكو د تېري

مخنيوي

څوارلسمه ماده:

(۱) په وقفي ځمكو تېري (په کرنیزو
ځمكو د هغو بدلول، د سرپناه او د
صنعتي يا سوداگريزو تأسيساتو جوړول)
او په هغو كې د شريعت
پر خلاف د تصرفاتو نور هر ډولونه منعه

اتَّفَقَ فُقَهَاءُ الْمَذَاهِبِ عَلَى جَوَازِ الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ فِيمَا يَخْتَصُّونَ بِمَعْرِفَتِهِ إِذَا كَانُوا خُذَّاقًا
مَهْرَةً. (الموسوعة الفقهية الكويتية ج ۱ ص ۲۴۸ في عنوان الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ (الْخَبْرَةُ)
وتبصرة الحكام ۲ / ۷۴ ومعين الحكام ص ۱۶۲ بحواله الموسوعة الفقهية الكويتية).

لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة
من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)
۵۶ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء
للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة
من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

دي. (۵۷)

می باشد. (۵۷)

(۲) که چېرې شخص په وقفي ځمکو کې سرپناه، صنعتي يا سوداگريز تأسيسات جوړ کړي وي، د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې د درج شويو مراجعو له کبله تصميم وروسته، قضيه د شرعي پرېکړې لپاره واکمني محکمي ته وړاندیز کېږي. (۵۸)

(۲) هرگاه شخص در زمین های وقفي سرپناه، تأسيسات صنعتي يا تجارتي احداث نموده باشد، پس از تصميم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم اين مقرر، قضيه برای فيصله شرعي، به محکمه باصلاحيت پيشنهاد می گردد. (۵۸)

(۳) وقفي ځمکې د تخنيکي هيئت په واسطه له تشخيص او د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې د درج شويو مراجعو له کبله تصميم څخه وروسته، د ارشاد، حج او اوقاف وزارت ته تسليمېږي او د اړوند اساس

(۳) زمین های وقفي پس از تشخيص توسط هيئت تخنيکي و اتخاذ تصميم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم اين مقرر، به وزارت ارشاد، حج و اوقاف تسليم داده می شود و در دفتر اساس مربوطه ثبت

۵۷ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء

للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده و وقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

۵۸ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء

للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده و وقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

په دفتر کې ثبتېږي. (۵۹)

می گردد. (۵۹)

(۴) د ارشاد، حج او اوقاف وزارت
مكلف دی، د اړوندو امارتي ادارو په
همکاری، د شریعت له حکمونو
سره سم له وقفی ځمکو څخه ساتنه او
مراقبت وکړي او له هغو څخه د ګټې
اخیستې ډول وڅاري. (۶۰)

(۴) وزارت ارشاد، حج و اوقاف
مكلف است، به همکاری ادارات
مربوطه امارتي، مطابق احکام شریعت از
زمین های وقفی حفاظت و مراقبت
نماید و از چگونگی استفاده از آنها
نظارت نماید. (۶۰)

خلورم فصل

فصل چهارم

وروستني حکمونه

احکام نهایی

د امارتي (سلطاني) ځمکو

منع تصرف، فروش، تقسیم

د تصرف، پلورنې، وېش او

و انتقال زمین های امارتي

لېږدونې منع

(سلطاني)

پنځلسمه ماده:

ماده پانزدهم:

(۱) شخص نه شي کولای،
د اميرالمؤمنين حفظه الله له فرمان پرته
په امارتي (سلطاني) ځمکو کې مالکانه

(۱) شخص نمی تواند، در زمین های
امارتی (سلطانی) بدون فرمان
اميرالمؤمنين حفظه الله تصرف مالکانه

۵۹ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و

(۳۶۸)) (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

۶۰ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة

ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸)) (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ الْاِيه (النساء/۵۹)

قال في المعراج لأن طاعة الإمام فيما ليس بمعصية واجبة اه (حاشية رد المختار على الدر المختار

ج ۲ ص ۱۷۲ الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر. بيروت)

رسمی جریدہ

پرلہ پسی نمبر (۱۴۲۴)

(14.1/8/14-1444/4/10)

تصرف وکري. (۶۱)

نماید. (۶۱)

(۲) که چیرې شخص د دې مادې په

(۲) هرگاه شخص زمین های مندرج

(۱) فقرہ کی درج شوې ځمکې په خپل

فقرة (۱) این ماده را خودسرانه

سر تصرف ڪري، دهغه ملڪيت نه ڪنهن

تصرف نماید، ملکیت وی شمرده

کپڑی.

نمی شود.

(۳) شخص او یا د امارتی ادارې مقام

(۳) شخص یا مقام اداره امارتی

نه شی کولای، د امیر المؤمنین حفظه الله

نمی تواند، زمین های امارتی (سلطانی)

له فرمان خخه پرته امارتي (سلطاني)

را بدون فرمان امیر المؤمنین حفظہ اللہ

خُمکی وپلوري او يا بل شخص يا

به فروش برساند یا به شخص یا

اشخاصو ته يي تمليڪا يا انتفاعاً ووپشي

اشخاص دیگر تملیکاً یا انتفاعاً تقسیم و

او یا ولپر دوی. (۶۲)

با انتقال نمایند. (۶۲)

(۴) کہ چہرے شخص او یا د امارتی

(۴) هرگاه شخص و یا مقام

اداري مقام د دې مادې په (۳) فقره کی

اداره امارتی از حکم مندرج

له درج شوي حکم خخه سرغرونه

فقرة (۳) این ماده تخلف

وڪري، تر عدلي تعقيب لاندې نيول

ورزد، تحت تعقيب عدلی قرار

٦١ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ٣ ص ٣٦٦) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ٣ ص ٣٦٧ و ٣٦٨)) (شرح المجلة سليم باز ج ١ ص ٣٥) وَالْمَلِكُ فِي الْمَوَاتِ يَثْبُتُ بِالْإِحْيَاءِ بِإِذْنِ الْإِمَامِ عِنْدَ أَبِي حَنِيفَةَ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى. (الفتاوى الهندية ج ٥ ص ٣٨٦ مكتبة الحاقانية و بدائع الصنائع ج ٥ ص ٢٨٤)

٦٢ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ٣ ص ٣٦٦) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ٣ ص ٣٦٧ و ٣٦٨) (شرح المجلة سليم باز ج ١ ص ٣٥) (الفتاوى الهندية ج ٥ ص ٣٨٦ مكتبة الحقانية وبدائع الصنائع ج ٥ ص ٢٨٤)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

کېږي. (۶۳)

می گیرد. (۶۳)

د امارت د قضایاوو ادارې ته

ارائه اسناد به اداره قضایای

د سندونو وړاندې کول

امارت

شپارسمه ماده:

ماده شانزدهم:

(۱) که چېرې د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې درج شوې مراجع، له اشخاصو سره په لانجمنو ځمکو پورې د اړوندو سندونو په اړه تصميم و نه نيولای شي، موضوع د امارت د قضایاوو ادارې ته سپاري. (۶۴)

(۱) هرگاه مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، با اشخاص در مورد اسناد مربوط به زمین های جنجالی تصمیم اتخاذ کرده نتوانند، موضوع را به اداره قضایای امارت می سپارند. (۶۴)

(۲) د امارت د قضایاوو اداره، د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوي سندونه له امارتي اړوندو ادارو سره په همغږۍ کې، د شریعت له حکمونو

(۲) اداره قضایای امارت، با هماهنگی ادارات مربوطه امارتی اسناد مندرج فقره (۱) این ماده را، مطابق احکام شریعت، به محکمه باصلاحیت ارجاع

۶۳ : (الموسوعة قضایا اسلامیه معاصره ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضایا اسلامیه معاصره ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸) (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵) (الفتاوى الهندية ج ۵ ص ۳۸۶ مكتبة الحقانية و بدائع الصنائع ج ۵ ص ۲۸۴)
(وَعَزَّزَ كُلُّ مُرْتَكِبٍ مُنْكَرٍ أَوْ مُؤْذِي مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقٍّ بِقَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ) رد المحتار على " الدر المختار ج ۱۵ ص ۲۲۴ و مجمع الأنهر في شرح ملتقى الأبحر ج ۴ ص ۲۱۶) فَصَارَ الْخَاصِلُ أَنَّ كُلَّ مَنْ ارْتَكَبَ مَعْصِيَةً لَيْسَ فِيهَا حَدٌّ مُقَدَّرٌ وَقَبِلَتْ عَلَيْهِ عِنْدَ الْحَاكِمِ فَإِنَّهُ يَجِبُ التَّغْزِيرُ (البحر الرائق شرح كنز الدقائق ج ۵ ص ۷۱ مكتبة رشيدية و فتاوى محمودية ج ۲۲ ص ۵۶۵)
۶۴ : المادة (۵۸) مجلة الاحكام العدلية : التصرف على الرعية منوط بالمصلحة . لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

و در این مورد، اقامه دعوی
می نماید. (۶۵)

مراجعه به بايع يا غاصب

ماده هفدهم:

هرگاه قيمت زمين از ذواليد
غير شرعی اخذ شود، وی می تواند،
برای دریافت وجه پرداخت
شده، به بايع يا غاصب مراجعه
نماید. (۶۶)

سره سم، واکمني محکمې ته ارجاع او
په دې اړه، دعوی اقامه کوي. (۶۵)

بايع يا غاصب ته مراجعه

اولسمه ماده:

که چېرې د ځمکې بیه له غیر شرعي
ذواليد څخه واخيستل شي، هغه کولای
شي، د ورکړې شوې وجهې د غوښتنې
لپاره، بايع يا غاصب ته مراجعه
وکړي. (۶۶)

۶۵: أَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ أَلَا يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَذِبًا وَأَنَّ احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ { (الْوَلَايَةِ) . إِنَّ كُلَّ نَبِيٍّ قَدْ أَمَرَ بِذَلِكَ وَقَدْ بَعَثَ اللَّهُ الرُّسُلَ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَقَدْ عَمِلَ الْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ وَالْعُلَمَاءُ الْعَامِلُونَ بِذَلِكَ (درر الحکام شرح مجلة الأحكام لعلي حیدرج ۴ ص ۵۲۵. الناشر: دارالکتب العلمیة)
أَنَّ الْحُكْمَ الْقَوْلِيُّ يَحْتَاجُ إِلَى الدَّعْوَى (رد المحتار علی "الدر المختار ج ۴ ص ۳۸۳ مکتبه رشیدیة کویته)
المَادَّةُ (۱۸۰۰) الْقَاضِي وَكِلٌّ مِنْ قَبْلِ السُّلْطَانِ بِإِجْرَاءِ الْمُحَاكَمَةِ وَالْحُكْمِ. (مجلة الأحكام العدلیة ج ۱ ص ۳۶۷)
إِذَا حَكَّمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِحُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دارالکتب العلمیة لبنان / بیروت)
۶۶: وَلَوْ بَاعَهُ الْغَاصِبُ وَسَلَّمَهُ فَأَمَّا لِكَ بِالْخِيَارِ إِنْ شَاءَ ضَمَّنَ الْغَاصِبُ وَجَارَ بَيْعُهُ ، وَالْتَمَنَ لَهُ وَإِنْ ضَمَّنَ الْمُشْتَرِي رَجَعَ عَلَى الْغَاصِبِ وَبَطَلَ الْبَيْعُ وَلَا يَرْجِعُ بِمَا ضَمَّنَ وَإِنْ بَاعَ وَلَمْ يُسَلِّمْ لَا يَضْمَنُ كَذَا فِي الْوَجِيزِ لِكَرْدَرِي. (الهندي ج ۶ ص ۱۶۸ مکتبه ماجديه کویته)

تحويل نمودن پول به حساب واحد

امارتی

ماده هجدهم:

(۱) وزارت های زراعت، آبیاری و مالداري، شهرسازی و مالیه در ساحه مربوطه، مکلف اند، به منظور تحويل نمودن پول های دریافت شده از قیمت یا اجاره اخذ شده زمین های غصب شده امارتی (سلطانی) به حساب واحد امارتی تعرفه ترتیب و به دسترس غاصب یا ذوالید غیر شرعی قرار دهند. (۶۷)

(۲) شاروالی مکلف است، به منظور تحويل نمودن پول های دریافت شده از قیمت یا اجاره اخذ شده زمین های غصب شده خویش، تعرفه ترتیب و به دسترس غاصب یا ذوالید غیر شرعی قرار دهند. (۶۸)

امارتی واحد حساب ته د پیسو

تحويلول

اتلسمه ماده:

(۱) د کرنې، اوبولگولو او مالداري، ښارجوړولو او د مالي وزارتونه په اړونده ساحه کې مکلف دي، امارتی واحد حساب ته د امارتی (سلطانی) غصب شویو ځمکو د بېي یا اجارې له اخیستلو څخه د ترلاسه شویو پیسو د تحويلولو په منظور، تعرفه ترتیب او د غاصب یا غیر شرعی ذوالید په واک کې ورکړي. (۶۷)

(۲) ښاروالی مکلفي دي، اړوند حساب ته د خپلو غصب شویو ځمکو له بېي یا اجارې څخه د تر لاسه شویو پیسو د تحويلولو په منظور، تعرفه ترتیب او د غاصب یا غیر شرعی ذوالید په واک کې ورکړي. (۶۸)

۶۷: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ (النساء/۵۹)

قال في المعراج لأن طاعة الإمام فيما ليس بمعصية واجبة اه (حاشية رد المختار على الدر المختار ج ۲ ص ۱۷۲ الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر. بيروت) و (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶)

(الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸) (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

۶۸: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ (النساء/۵۹)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

(۳) غاصب يا ذواليد غير شرعي مكلف است، پول هاي مندرج فقره هاي (۱ و ۲) اين ماده را به بانك تحويل نموده و آويز آنرا به اداره مربوطه ارائه نمايد.

استهداء

ماده نهم:

هرگاه در مورد زمين هاي امارتي (سلطاني)، مرعي عامه و وقفی در اين مقررره حکمی مشخص نشده باشد، در اين مورد از اميرالمؤمنين حفظه الله هدايت اخذ گردد. (۶۹)

دعوى حق العبد

ماده بيستم:

تطبيق احكام اين مقررره مانع

(۳) غاصب يا غير شرعي ذواليد مكلف دى، د دې مادې په (۱ او ۲) فقره كې درج شوي پيسې په بانك كې تحويلې او آويز يې اړوندې ادارې ته وړاندې كړي.

استهداء

نولسمه ماده:

كه چېرې د امارتي (سلطاني)، عامه مرعي او وقفی ځمكو د غصب په اړه په دې مقررره كې كوم حكم مشخص شوى نه وي، په دې اړه دې له اميرالمؤمنين حفظه الله څخه هدايت واخيستل شي. (۶۹)

حق العبدى دعوى

شلمه ماده:

د دې مقررې د حكمونو تطبيق

المادة (۵۸) مجلة الاحكام العدلية : التصرف على الرعية منوط بالمصلحة . لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

۶۹ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸) (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

المادة (۵۸) مجلة الاحكام العدلية : التصرف على الرعية منوط بالمصلحة . لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

اقامه دعوى حق العبدى
اشخاص متضرر عليه غاصب شده
نمی تواند. (۷۰)

تاريخ انفاذ

ماده بیست و یکم:

این مقررہ از تاریخ توشیح نافذ است،
در جریده رسمی نشر گردد و سایر
احکام مغایر این مقررہ ملغی شمرده
می شود. (۷۱)

د غاصب پر خلاف د زیانمنو اشخاصو
د حق العبدی دعوی د اقامې خنډ نه
کړي. (۷۰)

د انفاذ نېټه

یویشتمه ماده:

دغه مقررہ د توشیح له نېټې څخه نافذه
ده، په رسمي جریده کې دې خپره شي
او د دې مقررې نور مغایر حکمونه لغوه
بلل کېږي. (۷۱)

۷۰: عن عمرو بن يحيى المازني عن أبيه عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه : أن رسول الله صلى الله عليه و سلم قال : لا ضرر ولا ضرار . (المستدرک علی الصحیحین رقم الحدیث: ۲۳۴۵)
لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ . (مجلة الاحکام المأدَّة ۱۹) الضَّرَرُ يُزَالُ . (مجلة الاحکام المأدَّة ۲۰)
۷۱: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ آيَة (النساء/۵۹)
المادة (۵۸) مجلة الاحکام العدلیة : التصرف علی الرعية منوط بالمصلحة . لان لامام المسلمین نظارة عامة علی عموم الرعية فی الامور العامة ... لان السلطان انما اعطی سلطة من الله تعالی لاجل صيانة دم عبادہ و وقایة عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سلیم باز ج ۱ ص ۳۵)
إذا حکم السلطان العادل فی دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْکَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِحُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام شرح مجلة الأحکام ج ۴ ص ۵۱۹
الناشر: دار الکتب العلمیة لبنان / بیروت) نَعَمْ أَمْرُ الْأَمِيرِ مَتَى صَادَفَ قَضَاءً مُجْتَهِدًا فِيهِ نَقْدَ أَمْرِهِ ، كَمَا فِي سِيرِ النَّتَاجَانِيَّةِ وَشَرَحَ
السَّيَرِ الْكَبِيرِ فَلْيُحْفَظْ . (رد المحتار علی " الدر المختار ج ۱ ص ۱۸۵ بیروت و شرح المجلة لسلیم رستم باز ص ۸۹۹ ناشر المكتبة
الحقانیة بشاور) قال فی المعراج لأن طاعة الإمام فیما لیس بمعصیة واجبة اه (حاشیة رد المختار علی الدر المختار ج ۲ ص ۱۷۲
الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر. بیروت) (امر السلطان انما ینفذ) ای یتبع ولا تجوز مخالفته (رد المحتار ج ۴ ص ۳۸۲
مکتبه رشیدیہ کویتہ)

فرمان

عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله در
مورد مجاهدين مفقود شده و ساير
اشخاص

شماره: (۵)

تاريخ: ۱۴۴۴/۳/۸ هـ.ق

مطابق ۱۴۰۱/۷/۱۲ هـ.ش

برادران مسلمان محترم! از اين كه
برخی از هموطنان ما در دوران جهاد
بيست سال گذشته مفقود گرديده و
اکنون بيوه های شان بی سرنوشت بوده
و مال و جايداد های شان در میان
ورثه ترکه نگريده است پس برای همه
هموطنان خویش قرار ذیل هدايات و
حکم می نمايم:

در دوران اشغال امريکا و اداره فاسد
كه بعد از تحقيقات مسلسل و در
نتيجه ی قراين راجح و دلايل آشکار،
ثابت شود كه هموطنان ما در مسير
راه ها به شهادت رسانيده شده و يا در
زندان ها افگنده شده اند و پس از
گذشت مدتی به شهادت رسانيده

د نادرکه شويو مجاهدينو او نورو

کسانو په هکله د عاليقدر

اميرالمؤمنين حفظه الله

فرمان

کنه: (۵)

نېټه: ۱۴۴۴ / ۳ / ۸ هـ.ق

مطابق ۱۴۰۱ / ۷ / ۱۲ هـ.ش

محترمو مسلمانانو وروڼو! دا
چې زموږ ځينې هېوادوال د تېر شل
کلن جهاد په دوران کې
نادرکه شوي او اوس يې
کونلې بې سرنوشته، مال او
جايدادونه يې د ورثه وو ترمنځ نه دي
ترکه شوي، نو ټولو هېوادوالو ته لاندې
هدايات او حکمونه کوم:

د امريکا د اشغال او د فاسدې ادارې
په دوران کې چې د مسلسلو څېړنو
وروسته د راجحو قرائنو او ښکاره
دلائلو په پايله کې دا ثابته شي چې زموږ
هېوادوال د لارو په اوږدو کې شهيدان
کړل شوي يا زندانونو ته اچول شوي او
بيا له څه مودې وروسته په شهادت

شده اند، يا در نبرد ها و کمين ها
مفقود گرديده باشند اما برای خانواده
بازمانده اين شهدا، تا اكنون هم از
شهادت يا حيات آنها كدام معلوماتی
موجود نباشد كه در نتيجه، بيوه های
شان بى سرنوشت مانده و مال و
جايداد های شان ميان ورثه شرعاً تركه
نشده باشد، امارت اسلامي افغانستان
از علمای كرام جيد کشور استفتاء
نموده كه علماء در جواب
گفتند: (در كتب فقه حنفی
آمده است كه اشخاصی كه
در جنگ ها يا در محلات
مفقود شده باشند كه گمان غالب
آنها مرگ باشد و قراین مرگ آنها نیز
ظاهر باشد و زمان طویل نیز گذشته
باشد، پس حكم مرگ، بالای شان
می گردد).

به بخاطر اینکه بیوه های چنین شهدای
ما بى سرنوشت و جايداد های شان از
ترکه و تقسیم شرعی و سایر احكام
شرعی معطل نماند، مواد ذیل را
منظور می دارم:

رسول شوي دي، يا په جنگونو او
کمينونو کې نادرکه شوي وي خو د
دغو شهيدانو د کورنۍ پاتي کسانو ته تر
اوسه پوري هم د دوی د شهادت يا
ژوند پته پوره نه وي معلومه چې
له امله يې کونډي بې سرنوشته او مال
او جايدادونه يې هم د ورثه وو ترمنځ
شرعاً لاتر اوسه نه وي ترکه شوي، د
افغانستان اسلامي امارت د هېواد د
جيدو علماوو کرامو څخه استفتاء وکړه
چې علماوو په جواب کې و ويل:
(د حنفي فقهې په کتابونو کې راغلي
دي چې هغه کسان چې په جنگونو يا
هغه ځايونو کې ورک شوي وي چې
غالب گمان يې د مرگ وي او قرائن
د مرگ يې هم ظاهر وي او طويله زمانه
هم تېره شوې وي نو د مرگ حكم پر
کېږي).

په دې خاطر چې زموږ د دغو شهيدانو
کونډي بې سرنوشته او جايدادونه يې د
شرعي ترکې او تقسيم او نورو شرعي
حکمونو څخه معطل پاته نه شي لاندي
مادې منظوروم:

لومړۍ ماده:

د فاسدې ادارې د حکومت په دوران کې چې کوم کس په جنگ کې ورک شوی وي، يا په چاپه، لارو او يا نورو ځايونو کې ټينګ شوی وي خو هېڅ معلومات يې تر اوسه نه وي شوی، سره له دې چې قريانو يې په معلومات کولو کې پوره کونښنې کړې وي، اوس يې منکوحه غواړي چې د بل زوج سره نکاح وکړي او يا يې ورته د مال تقسيم غواړي نو خپلې مربوطه ابتدائيه محکمې ته دې موضوع وړاندې کړي.

دوه يمه ماده:

محکمه دې د قريانو څخه د دغه ورک شوي کس پوره شهرت، د ورکېدو نېټه، ځای او طريقه د ورکېدو و غواړي.

درېيمه ماده:

محکمه دې د قريانو څخه د هڅو او معلوماتو په هکله تحريري استعلام وکړي.

ماده اول:

در دوران اداره حکومت فاسد، اگر کدام شخص که در جنگ مفقود گردیده یا در چاپه، راه ها و یا در سایر محلات گرفتار شده باشد اما با آنها اقارب آنها در پیدا نمودن وی سعی و کوشش تمام نموده باشند، تا حال هیچ معلومات شان نشده باشد، فعلاً منکوحه ی شان می خواهد با زوج دیگر نکاح نماید و یا ورثه شان خواهان تقسیم مال می باشند، موضوع را به محکمه ابتدائیه مربوطه شان ارایه نمایند.

ماده دوم:

محکمه شهرت مکمل، تاریخ، محل و نحوه مفقودیت شخص مفقود شده را از اقارب شان مطالبه نماید.

ماده سوم:

محکمه از اقارب در مورد سعی و معلومات، استعلام تحریری نماید.

خلورمه ماده:

وروسته دې محکمه په خپله هم په ښه احتیاط او ممکنه طریقه معلومات وکړي.

پنځمه ماده:

که محکمې ته وروسته تر معلوماتو او قرائنو ته په کتو د دغه کس پر مرګ اطمینان حاصل شو، دغه معلومات دې د خپلې مرافعه محکمې سره شریک کړي.

شپږمه ماده:

مرافعه محکمه دې موضوع په دقت مطالعه کړي، که مرافعه محکمې ته هم اطمینان حاصل شو، نو ابتدایه محکمې ته دي هدایت وکړي چې د دغه کس په مرګ حکم وکړي.

اوومه ماده:

وروسته دې ابتدایه محکمه د دغې فتوی مطابق د دغه کس په مرګ حکم وکړي.

ماده چهارم:

بعداً محکمه، نیز با احتیاط کامل و طریق ممکن معلومات نماید.

ماده پنجم:

اگر پس از معلومات و با نظر داشت قرائن در مورد مرګ آن شخص، به محکمه، اطمینان حاصل شد، این معلومات را با محکمه مرافعه شریک سازد.

ماده ششم:

محکمه مرافعه موضوع را به دقت مطالعه نموده و اگر به محکمه مرافعه نیز اطمینان حاصل شد، پس به محکمه ابتدایه هدایت دهد تا به مرګ آن شخص حکم نماید.

ماده هفتم:

بعداً محکمه ابتدایه مطابق این فتوی به مرګ آن شخص حکم نماید.

اتمه ماده:

ابتدائيه محكمه دې د حكم وروسته د فتوى مطابق د دغه كس منكوچي ته امر په تېريدو د عدې د وفات وكړي.

نهمه ماده:

تر عدې د وفات وروسته دې منكوچي ته اختيار وركړي چې د بل زوج سره نكاح وكړي.

لسمه ماده:

د محكمې تر حكم وروسته د شهيدانو جايدادونه او ملكيتونه د شريعت د حكمونو مطابق د دوى پر ورثه وو باندي د تركي او تقسيم وړ بلل كېږي.

يوولسمه ماده:

دغه فرمان د هېواد د جيدو علمای كرامو د شرعي فتوى پر اساس ابلاغو، خو كه څوك د خپلو قريبانو د ژوند په هكله موثق معلومات ولري هغوى له دغه فرمان څخه مستثنى دي.

دولسمه ماده:

د هېواد ټولې محكمې او نوري حقوقي ادارې دې د دغه فرمان د حكمونو

ماده هشتم:

محكمه ابتدائيه پس از حكم، مطابق فتوى به منكوحه آن شخص به سپرى نمودن عدت وفات امر نمايد.

ماده نهم:

بعد از سپرى نمودن عدت وفات، به منكوحه صلاحيت دهد تا با زوج ديگر نكاح نمايد.

ماده دهم:

بعد از حكم محكمه جايداد ها و ملكيت هاى شهدا مطابق احكام شريعت بالاي ورثه ى شان قابل تركه و تقسيم شمرده مى شود.

ماده يازدهم:

اين فرمان را بر اساس فتوى شرعى علمای كرام جيد كشور ابلاغ مى نمايم. ولى كسانيكه در مورد حيات اقارب خويش معلومات موثق داشته باشند، از اين فرمان مستثنى مى باشند.

ماده دوازدهم:

تمام محاكم و ساير ادارات حقوقي كشور مطابق احكام اين فرمان اجراآت

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

مطابق اجراءات وکړي.

نمايند.

ديارلسمه ماده:

ماده سيزدهم:

دغه فرمان د توشېح له نېټې څخه نافذ او په رسمي جريده کې دې خپور شي.

اين فرمان از تاريخ توشېح نافذ و در جريده رسمي نشر گردد.

والسلام

والسلام

امير المؤمنين شيخ القرآن والحديث

امير المؤمنين شيخ القرآن والحديث

مولوي هبة الله اخندزاده

مولوي هبة الله اخندزاده

فرمان

عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله در
مورد توزيع (۱۵۰) جريب زمين
به مهاجرين ساکن مهاجر قشلاق
ولسوالی خواجه بهاؤالدين ولايت

تخار

شماره: (۶)

تاريخ: ۱۴۴۴/۳/۱۴ هـ.ق

مطابق ۱۴۰۱/۷/۱۸ هـ.ش

ماده اول:

(۳۰۰) جريب زمين واقع در دوکيلو
متری ولسوالی خواجه بهاؤالدين ولايت
تخار که حدود اربعه آن عبارت است
از: به طرف شرق به سرک عمومي،
به طرف غرب به جوی عام، به طرف
شمال به کندک سرحدی مربوط
وزارت دفاع ملی و به طرف جنوب به
قریه شورتوغی متصل است. از زمين
مذکور (۱۵۰) جريب زمين که متصل
است به کندک سرحدی مربوط
وزارت دفاع ملی به مهاجرين اقوام
ازبک و تاجک که در مهاجر قشلاق

د تخار ولايت د خواجه بهاؤالدين

ولسوالی د مهاجر قشلاق میشتو

مهاجرينو ته د (۱۵۰) جريبه

ځمکې د ورکړې په هکله د

عاليقدر اميرالمؤمنين حفظه الله

فرمان

گڼه: (۶)

نېټه: ۱۴۴۴/۳/۱۴ هـ.ق

مطابق ۱۴۰۱/۷/۱۸ هـ.ش

لومړۍ ماده:

د تخار ولايت د خواجه بهاؤالدين
ولسوالۍ په دوه کيلو مترۍ کې واقع
(۳۰۰) جريبه ځمکه چې حدود
اربعه يې عبارت دي له: ختيځ طرف ته
عمومي سرک، لوېديځ طرف ته عامه
وياله، شمال طرف ته د ملي دفاع
وزارت اړوند سرحدي کنډک او سويل
طرف ته د شورتوغي کلي سره متصله
ده. د يادي ځمکې څخه د ملي دفاع
وزارت اړوند سرحدي کنډک سره
تړلې (۱۵۰) جريبه ځمکه د ازبکو او
تاجکو قومونو هغو مهاجرينو ته چې په

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

ساکن هستند، جهت اعمار مسکن، برای هر فامیل به مساحت هفت، هفت بسوه زمین توزیع گردد.

ماده دوم:

به وزارت های شهرسازی، امور داخله، زراعت، آبیاری و مالداري و مهاجرین و عودت کننده گان و ریاست عمومی شاروالی وظیفه سپرده می شود که در زمین مذکور با در نظر داشت نیازمندی های اساسی زندگی پلان ترتیب نموده و آن را در اسرع وقت جهت منظوری و تطبیق با مقام ریاست الوزراء امارت اسلامی افغانستان شریک سازد.

ماده سوم:

این فرمان از تاریخ توشیح نافذ و در جریده رسمی نشر گردد.

والسلام

امیر المؤمنین شیخ القرآن والحديث

مولوی هبة الله اخندزاده

مهاجر قشلاق کې مېشت دي، هرې کورنۍ ته د هستوګنځيو د جوړولو لپاره د اوو، اوو بېسوو په مساحت سره ورکړل شي.

دوه يمه ماده:

د ښار جوړونې، کورنيو چارو، کرنې، اوبو لګونې او مالدارۍ او مهاجرينو او راستنېدونکو چارو وزارتونو او ښاروالۍ عمومي رياست ته دنده سپارل کېږي چې په ياده ځمکه کې د ژوند اساسي اړتياوو په نظر کې نيولو سره پلان ترتيب او د منظورۍ او پلي کېدو په موخه د افغانستان اسلامي امارت رياست الوزراء مقام سره ژر تر ژره شريک کړي.

درېمه ماده:

دغه فرمان د توشیح له نېټې څخه نافذ او په رسمي جریده کې دې خپور شي.

والسلام

امیر المؤمنین شیخ القرآن والحديث

مولوي هبة الله اخندزاده

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

فرمان

عاليقدر امير المؤمنين

حفظه الله در مورد

چگونگی طی مراحل اسناد اصولی

شماره: (۹)

تاریخ: ۱۴۴۴/۳/۲۸ هـ. ق

مطابق ۱۴۰۱/۸/۲ هـ. ش

در مورد چگونگی تسوید،
تدقیق، تأیید، توشیح، انفاذ
و نشر اسناد اصولی مراتب آتی را
منظور می‌نمایم:

ماده اول:

(۱) مسوده ابتدایی سند اصولی از
طرف اداره مربوط تسوید شود.
(۲) اداره مکلف است، جهت
تسوید مسوده ابتدایی سند
اصولی مربوط کمیته از
علماء، متخصصین و کارکنان
مسلمی با تجربه بخش مربوط را ایجاد
و توظیف نماید.

(۳) هرگاه تطبیق سند اصولی
به چند اداره مربوط

د اصولي سندونو د پراوونو تېرولو

د څرنگوالي په هکله

د عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله

فرمان

ګڼه: (۹)

نېټه: ۱۴۴۴/۳/۲۸ هـ. ق

مطابق ۱۴۰۱/۸/۲ هـ. ش

د اصولي سندونو د تسويد،
تدقيق، تأييد، توشيح، انفاذ او خپرولو
د څرنگوالي په هکله لاندې مراتب
منظوروم:

لومړۍ ماده:

(۱) د اصولي سند ابتدايي مسوده دې د
اړوندې ادارې له لوري تسويد شي.
(۲) اداره مکلفه ده، چې د اړوند
اصولي سند ابتدايي مسودې د تسويد
لپاره د علماوو، متخصصينو او په دې
برخې کې د تجربه لرونکو مسلکي
کارکوونکو کمېټه جوړه او توظيف
کړي.

(۳) که چېرې د اصولي سند تطبيق په
څو ادارو پورې اړوند وي، د اړوندو

گردد، بر اساس تصميم مشترک ادارات مربوط، کمیته به اشتراک علماء، کارکنان مسلکی با تجربه بخش مربوطه و متخصصین از هر اداره به منظور تسوید مسوده ابتدایی سند اصولی ایجاد و توظیف گردد.

(۴) اداره یک که در تطبیق سند اصولی مکلفیت بیشتری داشته باشد، کمیته مندرج فقره (۳) این ماده را رهبری و فعالیت آن را تنظیم نماید.

(۵) کمیته توظیف شده در فقره های (۲ و ۳) این ماده مکلف است، برای موادی که جنبه شرعی دارند، مآخذ فقهی از کتب فقه حنفی جستجو و تخریج نماید.

ماده دوم:

(۱) وزارت ها و ادارات امارتی مکلف اند، مسوده ابتدایی اسناد اصولی مربوط را جهت تحقیق شرعی، تدقیق و ارزیابی دقیق آن به وزارت عدلیه ارسال نمایند.

اداره د گله تصميم پر بنسټ د اصولي سند د ابتدایي مسودې د تسويد په منظور له هرې ادارې څخه د علماوو، د اړونده برخې تجربه لرونکو مسلکي کارکوونکو او متخصصینو په ګډون کمېټه جوړه او توظیف شي.

(۴) هغه اداره چې د اصولي سند په تطبیق کې زیات مکلفیت ولري، د دې مادې په (۳) فقره کې درج شوې کمېټه دې د هغې رهبري او فعالیت تنظیم کړي.

(۵) د دې مادې په (۲ او ۳) فقرو کې توظیف شوې کمېټه مکلفه ده، هغو موادو ته چې شرعي اړخ ولري فقهی مآخذونه د حنفی فقهی له کتابونو څخه پیدا او تخریج یې وکړي.

دوه یمه ماده:

(۱) وزارتونه او امارتي ادارې مکلفې دي، چې د اړوندو اصولي سندونو ابتدایي مسودې د شرعي څېړنې، تدقیق او کره کتنې لپاره عدلیې وزارت ته ولېږي.

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

(۲) وزارت عدليه مكلفيت دارد، مسوده ابتدای اسناد اصولی مندرج فقره (۱) این ماده را توسط علماء و اعضای مسلکی اصول گذاری و تحقیقات علمی- حقوقی تدقیق و نهایی نماید.

(۳) علمای کرام مربوط به اصول گذاری و تحقیقات علمی- حقوقی وزارت عدليه مکلف اند، برای آنده موادی که جنبه شرعی دارند و از طرف اداره مربوط از کتب فقه حنفی تخریج شده باشد، تحقیق و تدقیق نمایند.

(۴) وزارت عدليه مکلفيت دارد از تعارض بين اسناد اصولی جلوگیری نماید.

ماده سوم:

(۱) به منظور بازنگری نهایی اسناد اصولی کمیسیون مستقل ایجاد می گردد.

(۲) وزارت عدليه مکلفيت دارد، مسوده نهایی اسناد اصولی را

(۲) د عدلي وزارت مکلفيت لري، د دې مادې په (۱) فقره کې د درج شويو اصولي سندونو ابتدایي مسودې د علماوو او د اصول جوړونې او علمي- حقوقي څېړنو د مسلکي غړيو له لوري تدقیق او نهایی کړي.

(۳) د عدلي وزارت د اصول جوړونې او د علمي- حقوقي څېړنو اړوند علمای کرام مکلف دي، چې د هغو موادو لپاره چې شرعي اړخ ولري او د اړونده ادارې لخوا يې د حنفي فقهې له کتابونو څخه تخریج شوی وي، تحقیق او تدقیق وکړي.

(۴) د عدلي وزارت مکلفيت لري چې د اصولي سندونو تر منځ د تعارض مخنيوی وکړي.

درېمه ماده:

(۱) د اصولي سندونو د نهایی کتنې لپاره به مستقل کمېسیون ایجادېږي.

(۲) د عدلي وزارت مکلفيت لري، د اصولي سندونو نهایی مسوده د بيا کتنې

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

به منظور بازنگری دوباره و سایر طی
مراحل، به کمیسیون مندرج فقره (۱)
این ماده ارسال نماید.

(۳) کمیسیون مندرج فقره (۱) این
ماده مکلفیت دارد، مسوده نهایی اسناد
اصولی را که از وزارت عدلیه موصلت
نموده بصورت دقیق بررسی نموده و
کلیه تصحیحات لازم را نماید و به مقام
رهبری تقدیم نماید.

(۴) کمیسیون بازنگری نهایی اسناد
اصولی، مرجع نهایی بررسی و تصحیح
اسناد اصولی می باشد، بعد از این
مسوده برای توشیح آماده محسوب
می گردد، غرض توشیح به حضور
عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه الله تقدیم
می گردد.

(۵) برای کمیسیون بازنگری نهایی
اسناد اصولی دارالانشاء و تشکیلات
اداری خاص ایجاد شود.

ماده چهارم:

اسناد اصولی بعد از توشیح
جهت نشر در جریده رسمی

او د نورو پراوونو د تېرولو په منظور د
دې مادې په (۱) فقره کې درج شوي
کمیسیون ته ولېږي.

(۳) د دې مادې په (۱) فقره کې درج
شوی کمیسیون مکلفیت لري، له عدلیې
وزارت څخه راغلې د اصولي سندونو
نهایی مسودې په دقیق ډول وڅېړي او
ټول اړین تصحیحات یې وکړي او د
مشرتابه مقام ته یې وړاندې کړي.

(۴) د اصولي سندونو د نهایی کتنې
کمیسیون، د اصولي سندونو د کتنې او
تصحیح وروستنی مرجع ده، له دې
وروسته مسوده د توشیح لپاره چمتو
ګڼل کېږي، د عالیقدر امیرالمؤمنین
حفظه الله حضور ته د توشیح لپاره
وړاندې کېږي.

(۵) د اصولي سندونو د نهایی کتنې د
کمیسیون لپاره دې ځانګړې دارالانشاء
او اداري تشکیلات رامنځته شي.

خلورمه ماده:

اصولي سندونه دې له توشیح څخه
وروسته په رسمي جريده کې د خپرېدو

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

به وزارت عدليه ارسال گردد.

ماده پنجم:

اين فرمان از تاريخ توشيح

نافذ و در جريده رسمي نشر گردد.

والسلام

امير المؤمنين شيخ القرآن و الحديث

مولوي هبة الله اخندزاده

لپاره د عدلي وزارت ته ولېږل شي.

پنځمه ماده:

د غه فرمان د توشيح له نېټې څخه نافذ

او په رسمي جريده کې دې خپور شي.

و السلام

امير المؤمنين شيخ القرآن و الحديث

مولوي هبة الله اخندزاده

فرمان

عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله

در مورد فيصله های جزایی،

قرار ها و تعقيب عدلی

مجاهدين در محاکم، خاړنوالی‌ها

و ارگان های کشفی

اداره گذشته

شماره: (۱۰)

تاریخ: ۱۴۴۴/۴/۵ هـ.ق

مطابق ۱۴۰۱/۸/۹ هـ.ش

ماده اول:

(۱) آن مجاهدين امارت اسلامي افغانستان و ديگر مسلمانان متدين عام که در ارتباط به همکارى با مجاهدين از طرف محاکم اداره گذشته محکوم به مجازات شده باشند ويا هم تحت تعقيب عدلی قرار داشته باشند، در اسناد دفتری، لیست ها و سیستم های الکترونیکی مجرمين یا متهمين ويا مظنونين شمردہ شده باشند، از اينکه در مورد آنها تمام احکام و فرامین

د تېرې ادارې د محاکمو،

خاړنوالیو او کشفی

ارګانونو د مجاهدينو په اړه

د جزایي فیصلو، قرارونو

او د عدلي تعقیبونو په هکله

د عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله

فرمان

ګڼه: (۱۰)

نېټه: ۱۴۴۴/۴/۵ هـ.ق

مطابق ۱۴۰۱/۸/۹ هـ.ش

لومړۍ ماده:

(۱) د افغانستان اسلامي امارت هغه مجاهدين او نور عام متدين مسلمانان چې د مجاهدينو سره د همکارۍ په تړاو د تېرې ادارې د محاکمو له خوا په مجازات محکوم شوي وي او يا هم تر عدلي تعقيب لاندې وي، په دفتری اسنادو، لېسټونو او الکترونیکی سیستمونو کې مجرمين یا متهمين او يا مظنونين ګڼل شوي وي، دا چې په هکله يې ټول سابقه حکمونه او فرمانونه

رسمي جریده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

۱۴۰۱/۸/۱۴ - ۱۴۴۴/۴/۱۰

سابقه لغوه و از بین رفته اند،
فیصله های جزایی محاکم و تعقیب
عدلی هم شرعاً به پایان رسید.

(۲) اشخاص ذکر شده در فقره (۱)
این ماده تا که به هدایت مقام رهبری
امارت اسلامی و از طرف محاکم
امارت اسلامی تحت تعقیب عدلی قرار
گرفته نشوند، بری الذمه شمرده
می شوند.

(۳) ادارات مربوط مکلف اند،
که ثبت و شهرت اشخاص ذکر شده
در فقره (۱) این ماده را از
بایومتریک، تعقیب عدلی و دفاتر
مربوطه فیصله های جزایی، لیست ها و
سیستم های الکترونیکی خارج سازند.

ماده دوم:

این فرمان از تاریخ توشیح نافذ و در
جریده رسمی نشر گردد.

والسلام

امیرالمؤمنین شیخ القرآن والحديث
مولوی هبة الله اخندزاده

لغوه او له منخه ولاړل، د محاکمو
جزایي فیصلې او عدلي تعقیبونه هم
شرعاً پای ته ورسېدل.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې یاد
شوي اشخاص ترڅو چې د اسلامي
امارت د مشرتابه مقام په هدایت او
د اسلامي امارت د محاکمو له خوا تر
عدلي تعقیب لاندې ونه نیول شي،
بري الذمه ګڼل کېږي.

(۳) اړونده ادارې مکلفي دي، چې
د دې مادې په (۱) فقره کې د یادو
اشخاصو ثبت او شهرت د بایومتریک،
عدلي تعقیب او جزایي فیصلو اړوندو
دفترونو، لېستونو او الکترونیکی
سیستمونو څخه خارج کړي.

دوه یمه ماده:

دغه فرمان د توشیح له نېټې څخه نافذ
او په رسمي جریده کې دې خپور شي.

والسلام

امیرالمؤمنین شیخ القرآن والحديث
مولوي هبة الله اخندزاده

کلنی کډون

په مرکز او ولایتونو کې: (۱۵۰۰) افغانی.

د امارت مامورینو لپاره: ۲۵ سلنه تخفیف

د تصدیق په وړاندې کولو سره د زده کوونکو او محصلینو لپاره، نیمه بیه
کتاب پلورنځیو لپاره پر ټوک باندې لیکل شوې بېې څخه، ۱۰ سلنه تخفیف
له هېواده بهر: (۲۰۰) امریکایي ډالر

اشتراک سالانه

در مرکز و ولایات: (۱۵۰۰) افغانی

برای مامورین امارت: با ۲۵ فیصد تخفیف

برای متعلمین و محصلین با ارائه تصدیق، نصف قیمت

برای کتاب فروشی ها با ۱۰ فیصد تخفیف از قیمت روی جلد

خارج از کشور: (۲۰۰) دالر امریکایی

**ISLAMIC EMIRATE
OF AFGHANISTAN
MINISTRY OF JUSTICE**

**OFFICIAL
GAZETTE**

- **The Decrees of His Excellency
Amir al-Mu`minin
“The Supreme Leader”
(May Allah Protect Him)**
- **Regulation on Prevention of
Usurpation of Lands and
Restitution of the Usurped Lands**

**Date: 5th NOVEMBER. 2022
ISSUE NO: (1424)**